CAROLI ANNIBALIS

FABROTI

Antecessoris Aqui-Sextiensis,

EXERCITATIONES DVÆ,

de

TEMPORE PARTVS HVMANI.

& de

NVMERO PVERPERII.

Sumptib. IOANN. DE TOVRNES, & IACOBI DE LA PIERRE.

M. DC. XXIX.

Illustrissimo Viro

VINCENTIO ANNAE MAINERIO

BARONI D'OPPEDE, DOMINO de la Fare, &c. Palatino & Consistoriano Comiti, Equiti & Senatus Aqui-Sextiensis Principi.

CAROLUS ANNIBAL FABROTUS S.

DE TEMPORE humani partus haud conuenit, *Præses Illustrissime*. Iustum autem edendi libri tempus continetur his Poëtæ verbis,

--Nonumque prematur in annum
Membranis intus positis. Horat.

Atque ità Cinna Smyrnam suam post annos nouem elaboratam edidisse fertur.

Smyrna mei Cinnæ nonam post denique messem Catull.
Quàm cœpta est, nonámque edita post hiemem.

An ergo sicut nono mense partio mulieris maximè secundum naturam fit: ità quoque libri condendi summus finis nonus annus est? Atqui triduò quidquid est, quod exaraui, prodit & solem respicit. Itaq;

ſicut olim monſtra in mare continuò exportabantur: ità videtur hic libellus rudis & impolitus in profundum exportandus, veluti nouum genus portenti. Sed neque fortaſsis eius omnes ſordes mare abluet, quo cuncta, cùm violata ſunt, expiari creduntur. At enim fortè quis tralatitiâ heic humanitate dicet: ergà partum ingenij iuſto te ſeueriùs adhibes: ſolent enim parentes pij ſubturpes etiam fœtus tollere, atque educare. Sua cuique res eſt chariſsima. Quin tu ſi bonam mentem amas, non intempeſtiuum partum tolle: licet enim triduò fuſus & eiectus videatur, eſt tamen numero quoque ternario dignitas ſua & plenitudo. Qualis qualis igitur hicce partus eſt, Te (Præſes Illuſtriſſ.) patrem eius veluti luſtricum auſus ſum eligere cuius nomen in terra Gallia celeberrimum eſt, ex quo in vrbem regiam nuper accitus es maximis orbis Gallici rebus pertractandis. Illam autem nominis claritudinem auget dignitas, in qua maiores quoque tui ſumma cum laude, atque ſanctitate fuere. Vndè mihi rem prorſus miram ſperare licet, hoc eſt, præter naturæ leges, partui vitam abortiuo. Quinimò tui nominis æternitas immortalitatem pręſtabit, non vltrà diem aliàs victuro, quæ vulgò dici ſolet, Ephemeri vita. Vale. Aquis-Sextijs No. Iunijs M. D C. X X V I I.

INDEX

INDEX
EORVM QVAE IN HAC EXERCITATIONE continentur.

DE TEM-

DE TEMPORE HVMANI PARTVS,

EXERCITATIO.

VETERES sapientiæ sectatores, Medici naturæ antistites, Iurisconsulti Iustitię Sacerdotes, de tempore humani partus satis anquisitè, satisque sollicitè quæsiuerunt. Ego igitur virorum illustrium sententias super eâ re conquisiui, Iurisconsulti partibus functus, cuius est de iusto partu respondere: vel certè Philologi, qui quidem ἐν ἀλλοτρίῳ χορῷ πόδα τιθέναι, id est, [*Pedem in alieno choro ponere. Plutarch.*] nullo iure prohibetur.

Cuius autem momenti sit ea pertractatio, omnes (opinor) intelligunt: quid enim aliud hoc est, quàm rem obductam, & in naturæ penetralibus abditam promere, & in lucem educere? Sed & publicè interest, gignendi finem non ignorari, ne fortè subdititius partus ei fraudi sit, quem iustissimè conceptum addubitari non potest.

Sciendum igitur est ὡς ἐν προθεωρίᾳ, id est, [*In modum præuiæ inspectionis*,] vt præfari solet Theophilus noster, tempora duorum esse generum, vt scribit Varro 1. de re rustic. cap. 27. *Vnum annale, quod Sol circuitu suo finit: alterum mẽstruum, quod Luna circumiens comprehendit.* Plutarchus in quæstionib. Roman. ποιεῖ δὲ ὁ μὲν ἥλιος τὸν ἐνιαυτὸν, ἡ δὲ σελήνη τοὺς μῆνας. id est, [*Efficit autem Sol annum, Luna menses.*] Itaque Luna dicitur patrocinium mensium à Varrone, referente Tertulliano ad Nationes lib. 2. cap. 5. Certè propiùs ad Naturæ leges, menses lunari, annum solari curriculo computari Plethon ait apud Theodorum Gazam in libello περὶ μηνῶν. id est, [*De mensibus.*]

Rursus annus vel lunaris est, vel solaris. Lunaris constat trecentis & quinquaginta quatuor diebus, vt scribit Epiphanius aduersus hæreses lib. 3. tom. 1. adde, cum triente, & paulò plus quàm duum trien-

tium horariorum, vt placet iis, qui περιεργότεροι, i. [*Curiosius.*] hæc putant. Solaris autem constat trecentis sexaginta quinque diebus, quartâ ferè diei parte additâ, vt præter Ciceronem de nat. deor. Plutarch. in Numa Chalcidium in Timæum Plat. scribit Galenus ad lib. Hypocrat. περὶ ἑπταμ. qui quidem Galeni liber periit: nec enim præter interpretationem Ioannis Bernardi Feliciani quidquam habemus. Cur autem dixerim [ferè,] vide Gregoram lib 8. Id etiam constat ex Auctoribus nostris in l. ita vulneratus, 51. vers. æstimatio. D. ad l. Aquil. l. 4. §. 5. D de statul. l. anniculus. 134. D. de verbor. signif. Quamquam Iurisconsulti præcisè finiunt annum trecentis sexaginta quinq; diebus. Epiphanius verò tres horas addit loco suprà citato. Iam mensis à Luna nomen accepit, Varro de ling. Latin. lib. 5. D. Ambros. epist. 83. lib. 10. *Denique* μήνην *Lunam vocant Græci, vnde* μῆνας *Græcè dicunt menses.* Itaque Lunam pro mense, Solem pro duodecim mensibus accipimus. Man. Moschopulus: ἥλιος λέγεται καὶ ὁ δωδεκάμηνος χρόνος, ὅτι διὰ τῶν δωδεκαμήνων διέρχεται τὸν ἑαυτοῦ κύκλον ὁ ἥλιος. id est, [*Sol quoque dicitur spatium duodecim mēsium, quia duodecim mensib. curriculum suum Sol conficit.*]

Mensis autem vel ciuilis est, vel naturalis. Ciuilis est numeri dierum, quos vnaquæque ciuitas suo instituto obseruat, vt nunc Roma à Calendis in Calendas, vt ait Censorinus de die natali. Naturalis duæ sunt species: vel enim lunaris est, vel solaris. Vitruuius lib. 9. cap. 4. *Luna die octauo, & vicesimo, & ampliùs circiter hora cæli circuitionem percurrens, ex quo cæperit signo ire, ad id signum reuertendo perficit lunarem mensem. Sol autem signi spatium, quod est duodecima pars mundi, mense vertente vadens transit.* Rursus lunaris duplicis generis: hoc est periodicus, & synodicus. Periodicum intelligit Hyginus de Planetis in fine: *Mensem autem*, inquit, *constituerunt, quandiu Luna Zodiacum circulum perducat.* Cleomedes vtrumque κυκλικῆς θεωρ. μετεώρων lib. 1. cap. 4. his verbis: αὕτη τὸν ἴδιον ἀπαρτίζει κύκλον, ἐν ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, καὶ ἡμισείᾳ· συνοδεύει δὲ τῷ ἡλίῳ διὰ λ'. id est, [*Hæc proprium orbem peragrat septem & viginti diebus, ac vnius dimidio: sed cum Sole trigesimo die coit.*] Alij tradunt Lunam orbem suum lustrare septem & viginti diebus, alij quater septenis, id est, octo & viginti diebus. Aulus Gellius lib. 1. cap. 20. & lib. 3. cap. 10. Macrobius in somn. Scip. Plutarch. de Iside, & Osiri. Porphyrius περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων, id est,

[De

[*De non edendis animatis.*]Chalcidius in Timæum Platonis: *Vt Luna, quæ iuxta cubicum numerum viginti septem diebus circulum suum lustrat.* Sunt qui synodicum mensem tricenarium faciant: Cleomedes d. cap. 4. Theodoretus in Genesim, quæstion. 15. ἐκ δὲ τῆς δρόμου τῆς σελήνης τὸν τῶν μηνῶν μεμαθήκαμεν ἀριθμόν· διὰ τριάκοντα γὰρ ἡμερῶν μῆνα προσαγορεύομεν, ἐπειδὴ καὶ τὴν σελήνην προσαγορεύουσι μῆνα. id est, [*Ex lunari cursu numerum mensium addiscimus: triginta autem dies mensem appellauere, quoniam etiam Lunam appellant mensem.*] Sed si certiorem rationem sequamur, mensis periodicus continet dies viginti septem, horas octo, aut vt alij ἀκριβέστερον i. [*veriùs*] putant, horas septem, minutas quadraginta tres, secundas septem: mensis verò synodicus dies viginti nouem cum semisse, vel dies viginti nouem, horas duodecim, minutas quadraginta quatuor, secũdas tres.

Vulgò mensis appellatione intelligimus tempus à Calendis in Calendas, vel synodicum, vel tricenos dies. Cleomedes lib. 2. cap. 5. καλεῖται δὲ καὶ (μὴν) τὸ ἀπὸ συνόδου ἐπὶ σύνοδον χρονικὸν διάστημα, καὶ λοιπὸν, ὁ τριακονθήμερος χρόνος. id est, [*Appellatur quoque mensis temporis interuallum à coitu ad coitum, postremò tempus quoque triginta dierum.*] Chalcidius, Proclus in sphæra. Hypocrates autem tricenarium, περὶ σαρκῶν, & ἐπιδημ. 2. sect. 3. Synodicum verò, περὶ ἑπταμήνου: λῦ γὰρ, inquit, ἑξήκοντα μιῆς δεούσης ἡμέρης ἐγγύτατα δύο μῆνες ἐκπληροῦνται: id est, [*Nam vnde sexaginta die vna quàm proximè duo menses perficiuntur.*] Galenus ad eum librum: *Annum trecentis & sexaginta quinq; diebus, & quartâ insuper diei parte constare dicunt, & mẽstruum tempus viginti nouem, & dimidio: nam mensem nominari spatium: quod ab vno Lunæ coitu cum Sole vsque ad alterum intercedit, nemo est qui nesciat.* Itaque annus lunaris dicitur constare trecentis quinquaginta quatuor diebus: menses enim duodecim synodici hũc numerum efficiunt, vt iam dictum est.

Superest, vt quemadmodum dies accipiendus sit, breuiter exponamus. Dies igitur aut naturalis est aut ciuilis. Naturalis constat horis duodecim, *l. 2. §. 1. D. de verbor. signific.* Ioannis cap. 11. οὐχὶ δώδεκα ὧραί εἰσιν τῆς ἡμέρας; id est, [*Nónne duodecim horæ sunt diei?*] Sextus Empyricus aduersus Mathematicos: καὶ μὴν ἡμέρα λέγεται διχῶς· καθ' ἕνα μὲν τρόπον, ἡ ἐκ τῶν δώδεκα ὡρῶν συνεστῶσα· καθ' ἕτερον δὲ, ὁ πεφωτισμένος ὑπὸ ἡλίου ἀήρ. id est, [*Præterea dies dicitur duobus modis: vno quidem modo, qui constat duodecim horis: altero autem aer à Sole illustratus.*] Quâ ratione hora dicitur δωδέκατον τῆς ἡμέ-

ρας, id est, [*Diei pars duodecima.*] Suidas. Quod ait Sextus diem quoque appellari τὸν πεφωτισμένον ὑπὸ ἡλίου ἀέρα, id est, [*Aerem à Sole illustratum.*] videtur exscripsisse D. Basilius homilia 6. in Hexaëm. οὐκ ἂν τις ἁμάρτοι, inquit, ἡμέραν ὁριζόμενος εἶναι τὸν ὑπὸ τοῦ ἡλίου πεφωτισμένον ἀέρα. id est, [*Nec quis errauerit, qui diem definierit, aerem à Sole illuminatum.*] Ideóque Paulus Iurisconsultus ait, cuiusque diei maiorem partem esse horarum septem primarum, non supremarum, in *l.* 2. *D. de verbor. signif.* nam hora sexta τὸ μέσον τῆς ἡμέρας, ἡ μεσημβρία. id est, [*Meridies.*] Et maior itaque diei pars horarum septem. Item nox totidem horis constabat. Atqui horæ duodecim magis videntur esse διάστημα τῆς ἡμέρας ἐαρινῆς, id est, [*Spatium verni diei*] vt apud Scoliastem Apollonij 4. αἰγον. quando

. χ' ἁ νὺξ αἰθρώποισιν ἴσα, καὶ ὁμοῖος ἀώς. id est,

[*Et nox hominibus par, & par dies.*]

Vt est in eidyllio quodam Bionis. Sed res aliter se habet: prout enim dies augescebat, aut decrescebat, horæ quoque augebantur, & deminuebantur. De naturali die videtur intelligendus Anastasius Sinaita anagogicarum contemplat. in Hexaëm. lib. 1. *Vmbri, inquit, gens Italica, à meridie in meridiem dicunt esse diem. Athenienses autem, & Romani ab ortu vsque ad occasum diem definiunt, vt dicit Cato, & Labeo.* Verum est, quod scribit de Vmbris; quod de Atheniensibus, non item, sed neque quod de Romanis, vt constat ex Aulo Gellio lib. 3. cap. 2. nisi diem naturalem accipias. Ciuilis autem dies constat horis viginti quatuor, *l. more.* 8. *D. de feriis.* D. Augustinus Confess. lib. 11. cap. 13. *Nam quæro quoniam dies dicitur non tantùm morula Solis supra terram, secundùm quod aliud est dies, aliud nox, sed etiam totus eius circuitus ab Oriente vsque ad Orientem, secundùm quod dicimus: Tot dies transierunt: cum suis enim noctibus dicuntur tot dies, nec extrà reputantur spatia noctium.* Et lib. imperf. de Genesi ad literam, cap. 7. *Sed eo modo, quo dicimus, verbi gratiâ, triginta dies habere mensem: hîc enim nomine diei noctes quoque includimus.* Et epist. 80. *Totus enim dies, totus circuitus Solis veriùs nuncupatur non ab Oriente vsque in Occidentem, sed ab Oriente vsque in Orientem: vnde toto die peracto, id est, viginti quatuor horis, rursus exoritur.* Atque ita Galenus ad dictum libr. περὶ ἑπταμ. *Quatuor autem,* inquit, *& viginti horarum interuallum diem appello.* Antillus apud Stobæum serm. 99. ἡμέραν λαμβανόμεθα σὺν τῇ νυκτί. id est, [*Diem vnà cum nocte accipimus.*] Quod spatium Hypocrates Solem appellat lib. περὶ τροφῆς, de quo vide

Manue-

Manuelem Moſchopulum in voce ἦλιος, à quo Thomas magiſter exſcripſit. Ciuilem diem Ouidius Faſtorum 3. plenum appellat:

Is decies ſenos ter centum, & quinque diebus
Iunxit, & è pleno tempora quarta die.

Seruius in quintum Æneid. *Dies eſt plenus, qui habet viginti quatuor horas.*

Nunc eius rei, quam ſuſcepimus, diſputationem aggrediamur. Eius autem omnino quinque erunt capita, hoc eſt, de ſeptimo, octauo, nono, decimo, & vndecimo menſe, quantùm poteſt, dilucidè tractabitur.

Ante menſem ſeptimum neque maſculus, neque femina ſalubriter, & ſecundùm naturam naſci poteſt, vt ſcribit Aulus Gellius Noct. Atticar. lib. 3. cap. 10. Ariſtoteles hiſtor. de animalib. lib. 7. cap. 4. ὅσα μὲν οὖν γίνεται πρότερα τῶν ἑπτὰ μηνῶν, οὐδὲν οὐδαμῇ δύναται ζῆν. i. [*Qui ante menſem ſeptimum prodeunt, nulli vlla ratione poſſunt viuere.*] Inter omnes autem conuenit partum ἑπτάμηνον maturum eſſe. Certè ſic veteres tradunt Philoſophi, atque ita in primis Pythagoras apud Diogenem Laërtium: μορφοῦσθαι δὲ τὸ μὲν πρῶτον, παγὲν ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα· κατὰ δὲ τοὺς τῆς ἁρμονίας λόγους, ἐν ἑπτὰ, ἢ ἐννέα, ἢ δέκα τὸ πλεῖστον μησὶ τελεωθὲν, ἀποκυΐσκεσθαι τὸ βρέφος. id eſt, [*Formari autem primò quidem concretum, & compactum intra dies quadraginta: iuxta verò rationem harmoniæ, intra ſeptem, aut nouem, aut decem vtplurimum menſes conſummatū, atque perfectum infantem naſci*] Philo περὶ κοσμοπ. γίνεται γὰρ τὰ ἑπτάμηνα γόνιμα, τῶν ὀκταμηνιαίων ὡς ἐπίπαν ζωογονεῖσθαι μὴ δυναμένων. id eſt. [*Partus enim ſeptimeſtres vitales ſunt, octimeſtres autem pleruumque viuere non poſſunt.*] Et in Allegoriis: τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι τῶν βρεφῶν τὰ μὲν ἑπταμηνιαῖα γόνιμα, τὰ δὲ πλείω χρόνον προσλαβόντα ὡς ὀκτὼ μῆνας ἐνδιαθηθῆναι γαστρὶ, καὶ τὸ πλεῖστον ἄγονα. id eſt, [*Quis enim ignorat partus ſeptimeſtres vitales eſſe?*] Empedocles apud Plutarchum de placit. Philoſophorum lib. 5. cap. 18. τὰ δεκάμηνα γόνιμα, καὶ τὰ ἑπτάμηνα. id eſt, [*Partus decimeſtres, & ſeptimeſtres vitales ſunt.*] Olympiodorus in Alcibiad. Platonis 1. cap. 17. τιμία ἐστὶν ἡ ἑβδομὰς, ὡς κρισιμὸς, καὶ ὅτι ἑπτάμηνα ζώσιμα. id eſt, [*Septenarius numerus venerabilis eſt, quia criticus, & quia partus ſeptimeſtres vitales ſunt.*] Quem locum è veteri codice bibliothecæ Regiæ deſcripſi. Prætermitto ſciens Platonem, Ariſtotelem, & è Latinis M. Tullium 10. epiſt. ad Attic. 20. & alibi, Plinium, Aulum Gellium, Macrobium, Martianum Capellam, & Donatum in Hecyram act. 4. ſcen. 1. Adponam dumtaxat Chalcidij lo-

cum è libro commentario in Timæum Platonis: *Septimani partus*, inquit, *ante cæteros legitimi ſunt in generis humani fœtibus.* Et Fauonij Eulogij in ſomn. Scipionis: *Hypocrates Cous Naturæ ſcrutator egregius hunc numerum in libris, quos* περὶ ἑβδομάδων *appellat, ait creandis ineſſe corporibus: nam ſemen fuſum, & fomite matris exceptum ſeptimo die in ſanguinem commutari, ſeptimo menſe perfici, ac plerumque naſci.* Iā præter Philoſophos illuſtres, & non modicæ criticos autoritatis, ſi Medicinę parentem Hypocratem ad teſtimonium citemus, ab illo videri poterit hæc ſententia profluxiſſe: eius enim hæc ferè verba ſunt in 1. de victus ratione: ὡσαύτως δὲ γόνιμα γίνεται, τὰ μὲν, θᾶσσον ἑπτάμηνα τελείως· τὰ δὲ βραδύτερον, ἐννέα μησὶ τελείως εἰς φάος ἀναδείκνυται. id eſt, [*Eodē modo vitales naſcuntur quidam citiùs, ſeptimo menſe perfectè; quidam tardiùs, nono menſe perfectè in lucem prodeunt.*] Et περὶ σαρκ. τὸ παιδίον ἑπτάμηνον γόνον γενόμενον, λόγῳ γεγένηται καὶ ζῇ, καὶ λόγον ἔχει τοιοῦτον, καὶ ἀριθμὸν ἀτρεκέα ἐς τὰς ἑβδομάδας. id eſt, [*Puer ſeptimo menſe natus certa ratione in lucem prodit, & vitalis eſt, cùm is rationem, & numerum exactè ad hebdomadas habeat reſpondentem.*] Adde ſis eumdem 2. ἐπιδημ. ſect. 9. Plutarchus dicto cap. 18. οἱ δὲ Διοκλῆς καὶ Ἱπποκράτης φασὶν, ἐὰν ἐκπληρωθῇ ἡ μήτρα ἐν τοῖς ἑπτὰ μησὶ, τότε προκύπτειν καὶ γεννηθῆναι γόνιμα· ἐὰν δὲ προκύψῃ μὲν, μὴ τρέφηται δὲ (ἀσθενοῦντος τοῦ ὀμφαλοῦ, διὰ τὸ ἐπίπονον αὐτὴν γεννηθῆναι τὸ χρῆμα) τότε ἔμβρυον ἀνέτροφον εἶναι· ἐὰν δὲ μείνῃ τοὺς ἐννέα μῆνας ἐν τῇ μήτρᾳ προκύψαν, τότε ὁλόκληρον ἐστι. id eſt, [*Ariſtoteles verò, & Hypocrates dicunt ſi vterus impleatur ſeptem menſibus, tunc fœtum ſe exerere, ac in lucem edi: quòd ſi ſe exerens non alatur ob vmbilici languorem, laborioſe geſtato fœtu, tunc eum non nutriri: ſi verò nouem menſes in vtero maneat, tunc ſe promere, integrúmque naſci.*] Qui quidem locus in morbo cubat apud Stobæum in Eclogis phyſicis, & Mercurio neſcio cui tribuitur: poterit autem hic Mercurius Plutarchi beneficio priſtinam ſanitatem reciperare.

Sed nec ab ea ſententia veteres abierunt Theologi. Tertullianus de Anima, cap. 19. *Sed & cum ſeptimo menſe natiuitas plena eſt, &c.* Petrus Chryſologus ſerm. 56. *Hinc eſt, quòd homo ſæpe mēſis decimi deſpiciens terminum, ſeptimo menſe anguſtas prima domus, & arctas vteri abjicit, & deſerit manſiones, vt præliator nouus ante ſe tempus eieciſſe gaudeat, quàm dependat ipſe ſuam temporibus ſeruitutem.* Arnob. 3. *Præpropero partu ſeptimanas edere aliquando fœturas.*

Denique Iuris Auctores eidē ſententiæ, poſt magnas, vt videtur,

tur,

tur, varietates incubuêre: Paulus enim ait, septimo mense nasci perfectum partum iam receptū esse, propter autoritatem doctissimi viri Hypocratis, in l. septimo mense, 12. D. de stat. homin vt omnis ea de re quæstio propter Hypocratem præcipuæ virum autoritatis hodie sit consopita Itaque septimo mēse natus matri prodest in senatusconsulto Tertulliano, vt scribit idem Paulus receptatum sententiarum lib. 4. tit. 9. In summa, gigni hominem septimo receptū est. Itaque tradunt μυθοποιοί Eurystheum Sthenelei filium septimestrem in lucem prodiisse. Apollodorus biblioth. lib. 2. Sed & Apollinem septimanum nationes crediderūt. ἑπταμηνιαῖος γὰρ ἐτέχθη ὁ Ἀπόλλων, id est, [*Septimestris*,] vt scribit vetus Scholiastes Callimachi, à quo dicitur ἑβδομάκις hymno εἰς τὴν Δῆλον. Nisi fortean ἑβδομάκις ibi est, qui ἑβδομαγενὴς apud Plutarchū Symposia. 8. & Proclum 3. commentario in Timæum Platonis, id est, septimo mensis die natus. Porrò videamus, quibus tādem rationibus opinio hæc iam pro vero sit recepta. Paulus ait, *rationem Pythagorai numeri hoc videri admittere*, dicto tit. 9. hoc est septenarij dignitatem, & plenitudinem: *etenim*, vt ait Chalcidius, *septenarius numerus laudatur à Pythagoreis vt optimus, & naturalissimus, & sufficientissimus, &c.* Censorinus de die natali: *Septimo*, inquit, *partum iam esse maturum, eo quòd in omnibus numeris septenarius plurimùm possit.* οὗτος γὰρ μυστικώτατος ἀριθμῶν, id est, [*Hic enim numerus supra omnes mysticus est*,] vt ait Gregorius Nazianzenus oratione 42. Nolo huc congerere quæ περὶ τῆς ζ΄. πνῆς idem Gregorius orat. 44. Basilius in Psalm 114. Gregorius Nyssenus, Philo Iudæus, Hierocles ad aurea Pythagoræ, Proclus in Timæum Platonis, cæteríque, quorum anteà memini, literarum monumentis tradidère.

Astrologi putant Lunam septimo mensi præesse: *Puerperiis enim Iuno præposita est, & auxiliatur genitricibus fætis.* Arnobius 3. aduersus Gentes, Plutarchus Sympofiacōn 3. quæst. vlt. Macrobius Saturnalium 7. cap. 16. Artemidorus lib. 2. cap. 35. Veteris Homeri Scholiastæ rationes hîc tantùm consignemus, quib. instituit septimani partus maturitatē cōprobare ad Iliad. τ΄. πῶς τὰ ἑπταμηνιαῖα ζωογονεῖται, τὰ δὲ ὀκταμηνιαῖα οὔ; καὶ λέγουσι τρεῖς κινήσεις ἔχειν τὸ βρέφος ἐν τῇ γαστρί· τὴν κατὰ δ΄ μῆνα, καθ' ἣν τὰς φυσικὰς ἐμφαίνει κινήσεις. καὶ ἔτι τὴν καθ' ἕβδομον, καθ' ἣν ἔχει κίνησιν τῆς εἰς φῶς προόδου, ἀλλ' ἡ μήτηρ ἀδυνατεῖ ὡς ἄωρος ὄντα ἀποβαλεῖν· διὰ τοῦτο γίγνεται καὶ ἑτέρα κίνησις κατὰ τὸν θ΄, καθ' ἣν ἔχει πρὸς δυνάμεως καὶ ἡ μήτηρ ἀποβαλεῖν αὐτά· αἱ δὲ κινήσεις

εὐτάκτως εἰς δ', εἶθ', οὕτως εἰς τρεῖς, ὡς δευτέρας, εἶτα εἰς δύο μῆνας ὡς ἔτι δευτέρας. διὰ τί οὖν ἀποπλεῖται τὸ ὀκτάμηνον, &c. id est, [*Quomodo qui septimo mense nascuntur, vitales sunt, non etiam qui octauo? Respondemus embrium ter moueri in vtero matris: primò, circa quartum mensem, cùm naturales ostendit motus, & rursus circa septimũ, cùm motum habet prodeundi in lucem. Verùm mater eniti non potest, nec matura est ad partum edendũ: ideóque fit tertius motus circa nonum mensem, quo tempore mater potest eniti. Eiusmodi autem motiones ordinatè fiunt quarto mense, deinde tertio, tamquam robustiores. Nono denique mense, quo tempore longè firmiores, validioréſque sunt, ex quibus conficitur nouem mensium spatium.*] Cætera, quæ de numeris morosiùs fortè subjiciuntur, hinc petant harum rerum indagatores.

Atque hæc sunt, quæ de septimo mense pleno dicēda nobis videbantur, à quo digrederemur ad octauum, nisi superesset hæc inspectio, an & is maturus credendus sit, qui ad initia septimi mensis natus dicitur. Certè Iurisconsultus refert Hippocratem scripsisse, & D. Pium Pontificibus rescripsisse, eum, qui centesimo octogesimo secundo die natus est, iusto tempore videri natum, l. 3. §. vlt. D. de suis, & legit. heredib. Verum est scripsisse id Hippocratem περὶ ἑπταμήνου, verba eius hæc sunt: οἱ δὲ ἑπτάμηνοι γίνονται ἐν τῇ ἑκατὸν ἡμερέων καὶ ὀγδοήκοντα, καὶ δύο, καὶ προσεόντος μορίου. id est, [*Septimestres autem nascuntur diebus centum & octoginta duobus, & insuper accedente diei particula.*] Quamquam sunt qui addubitent, an legitimus ille Hippocratis partus sit, ídque, vt mihi videtur, iure, meritóque: solet namque Hippocrates Solarium magis, quàm Lunarium mēsium rationem habere. Verba eius hæc sunt in libro περὶ σαρκῶν: ἔχει δὲ καὶ τὸ ἑπτάμηνον γενόμενον τρεῖς δεκάδας ἑβδομάδων. ἐς δὲ τὴν δεκάδα ἑκάστην ἑβδομήκοντα ἡμέρας. τρεῖς δεκάδες δὲ ἑβδομάδων αἱ σύμπασαι δέκα καὶ διηκόσιαι. id est, [*At septimo mense editus partus tres hebdomadarum decurias obtinet, & ad vnamquamque decuriam dies concurrunt septuaginta. Tres itaque hebdomadarum decuriæ in totum dies ducentos decē faciunt.*] Septem igitur menses ducentis decem diebus constant, & conuenienter mensis triginta diebus, qui Græcanicus, & Solaris mensis est, vt etiam constat ex lib. 2. ἐπιδημ. sect. 3. Hæc igitur inconstantia nō videtur in Hippocratem doctissimum virum posse cadere, quæ nec in homine mediocriter erudito ferenda esset. Secundò moueor, quòd Plutarchus d. cap. 18. hanc sententiam adscribit Polybo: quid enim erat cur Polybũ referret,

omisso

omisso coryphæo Medicorum Hippocrate, cuius ea de re iam liber exstaret, maximè post relatum ibidem super hac ipsa re diuini propè viri sententiam. Clemens etiam Alexandrinus Stromate 6. cap. 8. refert ex eodem Polybo, lib. περὶ ὀκταμ. (fortasse legendum, περὶ ἑπταμήνου) sexto mense fœtum perfici, hoc est, centum octoginta duobus diebus cuius verba mox ex Plutarcho referemus.

Denique septimum plenum vbique videtur Hippocrates desiderare, præterquam in eo libro περὶ ἑπταμήνου, quem sequutus est Paulus Iurisconsultus d. tit. 9. nec aliter (opinor) scripserat in d. l. 12. sed Digestorum concinnatores propter d. l. 3. leuiter illam interpolarũt: septimo namque mẽse ibi natus intelligitur, qui intra septimum mensem natus est. Anonymus Græcus interpres ad d. l. 12. lib. 46. Basilicῶn, tit. 1. ἐὰν ἄλλως ἅψηται τοῦ ζ΄ μηνός. ὅθεν ὁ τῇ ρπβ΄. ἡμέρᾳ τικτόμενος, οὐ δοκεῖ ἐν δουλείᾳ συλληφθῆναι τῆς μητρὸς αὐτοῦ πρὸ ρπβ΄. ἐλευθερωθείσης, id est, [*Licet attigerit tantùm septimum mensem. Vnde qui ducentesimo octogesimo secundo die natus est, non videtur in seruitute conceptus; cùm mater ipsius ante centesimum octogesimum secundum diem manumissa est.*] ex d. l. 3. §. vlt.

At enim quid hîc faciemus Vlpiano, qui in d. l. 3. autorem eius sententiæ facit Hippocratem? Ego didici plures eo nomine scriptores, & Medicos pariter extitisse. Quid autem prohibet, nisi Polybus est, alium ab Hippocrate Medicorum Principe, autorem esse libelli περὶ ἑπταμήνου? εἰ δὲ λέγει τις ἄλλως, κατὰ Βακχυλίδην, πλατεῖα κέλευθος. id est, [*Si cui videtur aliter, lata est via, Plutarchus.*] Agamus quod agimus. Immaturus non est, qui circa initia septimi mensis natus est, hoc est, centesimo octogesimo secundo die. Hippocrates ait, καὶ προσιόντος μορίου. i. [*Accedente diei particula.*] Polybus, maturum nasci cxxxcII. Huius enim verba sunt hæc: ἑκατὸν ὀγδοήκοντα δύο καὶ ἥμισυ ἡμέρας γίνεσθαι εἰς τὰ γόνιμα· ἔστι γὰρ ἑξάμηνον, ὅτε καὶ τὸν ἥλιον ἀπὸ τροπῶν ἐν τοσούτῳ χρόνῳ παραγίνεσθαι. λέγεσθαι δὲ ἑπταμηνιαίους, ὅταν τὰς ἐλλειπούσας ἡμέρας τούτου τοῦ μηνὸς ἐν τῷ ἑπτὰ προσλαμβάνεσθαι. id est, [*Vitalem prolem nasci diebus post conceptum centum octoginta duobus: hoc enim esse sex mensium tempus, quando etiam Sol à tropico ad tropicum decurrat. Dici autem septimestres, cùm dies, qui supersunt, à septimo adsumuntur.*] Sex enim menses lunares constant centum septuaginta septem diebus. Supersunt igitur è centum octoginta duobus quinque dies, qui septimo deputantur. Hic autem dierum numerus dimidiam anni partem efficit, τὸ μέρος τοῦ

μέρει προσγινομένῳ. id eſt, [*Vnà cum aliquãtula parte ad diei partem accedente*] vt ait Hippocrates, ſiue is eſt Polybus, περὶ ἑπτ. Eodem res ferè recidit, ſi menſem pro triginta dieb. accipiemus, vt in l. vbi lex, 101. D. de diuerſ. reg. iur. ant. l. ſi venditor. 28. & l. quòd ſi nolit. 31. § ſi quid ita 22. D. de ædilit. edict. & l. vlt. C. de iur. delib. l. 2 C. Theodoſ. de decurionib. Quamquam in l. vlt. C. de temporib. appellat. tres menſes latius accipiuntur pro nonaginta tribus diebus. Si (inquam) menſem pro triginta diebus accipiemus, idem quoque dicetur: nam & hic centum octoginta duo dies ſeptimum menſem attingunt: ſex enim menſes centum octoginta dies efficiunt, qui ſuperſunt duo, ſeptimum inchoant. Quam putandi rationem ſequutus eſt Accurſius ad d. l. 3. *Secundo die*, inquit, *id eſt, ſexto menſe, & duobus diebus tractis de ſeptimo.* (meliùs quàm ad l. ſeptimo menſe: niſi libi mẽdum ſubeſt, & diem vnum pro duobus librarius ineptus adſcripſerit) & Græci Iuris interpretes, quorum verba ſubjiciam è Regis Chriſtianiſſimi codice manu exarato: ὡς τοῦ ζ'. μηνὸς ἐπιλαβόμενος· ἔστι γὰρ καὶ ἐν τῷ ιβ'. διγ. τοῦ ε'. τιτ. τοῦ α'. β. φησὶ, ὅτι ὁ ἐν τῷ ζ'. μηνὶ τικτόμενος νόμιμος υἱός ἐστι. ἀλλ' ἐνδέχεται τὰς ρπβ. ἡμέρας μὴ φθάσῃ τοῦ ζ'. μηνὸς, μήτε τὸν ς'. πληρῶσαι. ἀπὸ γὰρ τῆς α'. τοῦ μαρτίου ἕως πληρώσεως τοῦ αὐγούστου ρπδ'. εἰσίν. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι κατὰ Ἱπποκράτην, ᾧτινι ὁ παρὼν νόμος ἠκολούθησε, λ'. ἡμερῶν πεπληρωμένων ἐστὶ μὴν τῆς σελήνης. id eſt, [*Vtpote quòd qui natus eſt, attigerit ſeptimum menſem: nam in l. xij. tit. v. lib. j. Is, qui ſeptimo menſe natus eſt, iuſtus filius eſt. Atquin interdum contingit, vt centum octoginta duo dies non attingant ſeptimum menſem, ſed neque ſextũ menſem impleant. Verbi gratia à Calendis Martiis vſque ad finem Auguſti dies ſunt centum octuaginta quatuor. Sed ſecundùm Hippocratem, cuius autoritate hic vtitur Iuriſconſultus ſingulis menſibus triginta dumtaxat dies tribuuntur*] Porrò ſeptimus menſis inceptus habetur pro completo, vt de vndecimo quoque ſcribit Hippocrates, vt poſteà dicetur: id eſt, ſeptimeſtris eſſe creditur etiam qui ſeptimum duntaxat attigit, quòd aliàs quoque prudentes admittunt.

Verùm licet immaturus eſſe non dicatur ſeptimeſtris, vel qui 82. die natus eſt, Hippocrates tamen in d. libro περὶ ἑπταμήνου, putat, ſeptimeſtres ferè non eſſe vitales his omninò verbis: ἔστι δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἑπταμήνων, καὶ περιγίνονται ἐκ πολλῶν ὀλίγα. id eſt, [*Ex his qui ſeptimo menſe nati ſunt, pauci è multis incolumes euadũt.*] Huc facit quod idem ſcribit lib. 4. γυναικ. ἐξέβαλε θῆλυ ἑβδόμῳ μηνί. id eſt, *Puellam effudit ſeptimo menſe.*

mo mense. nam quod ἐκβάλλειν græci, effundere vel ejicere Latini dicunt. Pomponius Ic. in l. Quintus 39. D. ad leg. Aquil. *Quod pragnas erat eiecit.* D. Augustinus de Ciuit. Dei 22.c.12. *Abortiui fœtus non nati sed effusi.* Iuuenal.Satyr.2. verſ.32.

Cum tot abortiuis fœcundam
Iulia vuluam
Solueret,& patruo similes effunderet offas.

Quintilianus Declamatione 6. *Si adeò non genuit filium, sed effudit.* Quanquam & fundi, vel effundi dicitur partus, qui circũactis mensibus nouem nascitur. Sic loquitur Paulus Iureconsultus recept.ſent. lib.4. tit.9.§.2. Aristoteles hist.de animalib.lib. 7.c.5. καὶ τὸ μὲν ἐξέβαλον, τὸ δὲ ἔτεκον. *Alterum effudere, alterum peperere.* Partus quoque tunc dicitur, ἐκπεσεῖν. [*Cadere.*] Aristoteles ibid.

Partus,inquam, ſeptimestres ferè vitales non sunt, aut certè imbecilles sunt. Aristoteles dicto capite 4. τὰ δ᾽ ἑπτάμηνα, γόνιμα γίνεται πρῶτον, ἀσθενῆ δὲ τὰ πολλά. [*Septimus maturè oriundi principium est. Verùm plerique sunt imbecilles.*] Immo qui mense ſeptimo eduntur, immaturi quodammodo videntur.Lucianus in dialogo Neptuni,& Mercurij: ἐμὲ δὲ κελεύει ἀνατεμόντα τὴν γαστέρα τῆς γυναικὸς, ἀνακομίσαι ἀτελὲς ἔτι αὐτοῦ τὸ ἔμβρυον ἑπτάμηνον. id est, [*Me autem iubet,vt incisa illius aluo, fœtum illum imperfectum,& ſeptimestrem ſibi afferam.*] Quia ſæpe nono, ſæpenumerò decimo menſe, gignitur homo, vt ait Gellius, vel vt ait Aristoteles dicto cap.4. δεκάμηνα τὸ πλεῖστον. Homerus ità videtur accipiendus Iliade τ'.

ἡ δ᾽ ἐκύει φίλον υἱὸν, ὁ δ᾽ ἕβδομος ἑστήκει μείς,
ἐκ δ᾽ ἄγαγε πρὸ φόωσδε καὶ ἠλιτόμηνον ἐοῦσαν. id est,

[*Hæc autem gestabat vtero charum filium, hicque ſeptimus erat mensis, eduxitque in lucem, licet partus immaturus esset.*

Quorum verſuum immemor Aristo Spartæ Rex Demaratum non agnouit, quem intra ſeptimum menſem vxor ediderat: οὐκ ἔφη τῶν μηνῶν εἶναι καὶ αὐτοῦ τὸν παῖδα, [*Dixit eum non esse mensium, & suum.*] vt ſcribit Pauſanias in Laconicis.

A ſeptimo tranſeamus ad octauum, quem inter genitales menſes quidam referunt. Plutarchus d.cap.18. Πόλυβος, Διοκλῆς, οἱ Ἐμπειρικοὶ καὶ τὸν ὄγδοον μῆνα ἴσασι γόνιμον, ἀτονώτερον δέπως, ὡς πολλάκις διὰ τὴν ἀτονίαν πολλοὺς φθείρεσθαι. καθολικώτατον δὲ, μηδένα ἐκβάλλειν τὰ ὀκτάμηνα τρέφειν, γεγενῆσθαι δὲ πολλοὺς ὀκταμηνιαίους ἄνδρας. id est, [*Polybus, Diocles, Empirici etiam octauum mensem aptum partui agnoſcũt,ſed fœtum esse tum imbecillum, ideóque multos perire, ac tametsi ferè in vniuersum nemo*

octauo mense natam prolem alendam censet, tamen sic natos multos in viros euasisse.] Aul. Gellius 3. cap. 16. *Sed noster Cæcilius cùm faceret eodem nomine, & eiusdem argumenti comœdiam, ac pleraque à Menandro sumeret, in mensibus tum genitalibus nominandis, non prætermisit octauum, quem prætererat Menander, Cæcilij versus hice sunt:*

Insoléntne mulier decimo mense parere?
Pol nono, etiam septimo, atque octauo.

In duobus manuscriptis codicibus sic habetur:

Pol nonóque.

In tertio verò:

Pol nono quoque, & septimo, atque octauo.

Scitu dignum est, quod de Vincentio Pinello altæ eruditionis viro, scribit Paulus Gualdus vir longe doctissimus in eius vita, sororis eum Corneliæ geminum fuisse, & octimestrem creditum. Hippocrates autem immaturum esse partum scribit περὶ σαρκῶν: ὀκτάμηνον δὲ γενόμενον οὐδὲν ἐβίω πώποτε. id est, [*Octimestris partus nunquam vitalis est.*] Idem quoque scribit in περὶ ὀκταμήνου, & ἐπιδημιῶν. lib. 2. sect. 9. & περὶ τροφῆς, apud Aulum Gellium d. cap. 16. & Autor τῶν ὅρων ἰατρικῶν. Philo Iudæus περὶ κοσμοποι. & in Allegorijs. Atque antiquos Romanos Varro dicit non recepisse huiuscemodi quasi monstruosas raritates, ibidem referente Gellio. Denique scribit Asclepiades, in Naxo tantùm mulieres octauo mense parere ex Iunonis beneficio, vel quòd Bacchus eo mense natus sit. Stephanus de vrbibus in Νάξος: Ἀσκληπιάδης ἱστορεῖ τὰς Ναξίας γυναῖκας μόνας ὀκτάμηνα τίκτειν, ἢ διὰ τὴν Ἥρας φιλίαν γενομένην περὶ Διονύσου ταῖς Ναξίαις τοῦτο δῶρον παρασχεῖν, ἢ ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Διόνυσος οὕτως ἐτέχθη. id est, [*Asclepiades narrat mulieres tantùm in Naxo octauo mense parere, vel propter beneuolentiam Iunonis erga Bacchum: vel quia Bacchus ita natus sit.*] Vide tamen quæ de Baccho dicuntur infrà, vbi de partu decimestri. Aristoteles quoque d. cap. 4. & Plinius Secundus lib. 7. cap. 5. tradunt octimestres in Ægypto viuere. ἀλλὰ καὶ διαφθειρομένων αἱ τίκτουσαι κινδυνεύουσι, id est, [*Sed & illorum pereuntium parentes in discrimine sunt*] vt ipse Aristoteles ait. Neque rectè quis dicet annum Ægyptiacum lunarem fuisse, vt quidam existimant, qui ante nos hanc quæstionem pertractarunt. Theon in Aratum: ἵστρευν Αἰγύπτιοι τοὺς μῆνας πρὸς τὸν τοῦ ἡλίου δρόμον. id est, [*Ægyptij menses constituebant iuxta Solis cursum.*]

Sed iam ab intempestiuo partu ad tempestiuum progrediamur, hoc est, ad eum, qui nono mense gignitur, quem

quem inter omnes constat vitalem esse: sicut nono mense, vel decimo partionem mulieris maximè secundùm naturam fieri conuenit. Hippocrates de victus ratione: τὰ δὲ βραδύτερον, ἐννέα μησὶ τελείως εἰς φάος ἀναδείκνυνται. id est, [*Quidam tardiùs, nono mense perfectè in lucem prodeunt.* Denique idem tradit περὶ φύσιος παιδ. & ἐπιδημ. 2. sect. 9. Aulus Gellius dicto cap. 16. Atque nono mense IESVS CHRISTVS generis humani redemptor fertur editus. Diuus Chrysostomus homilia in IESV Christi diem natalem: ἓξ μῆνας ἐν γαστρὶ ἐχούσης, τῆς Ἐλιζάβεθ τὸν Ἰωάννην, ἡ Μαρία ἤρξατο συλλαμβάνειν. ἂν τοίνυν μάθωμεν, ποῖος ἐκεῖνος ὁ μὴν ὁ ἕκτος ἦν, εἰσόμεθα καὶ πότε ἤρξατο συλλαμβάνειν ἡ Μαρία. εἶτα μαθόντες πότε ἤρξατο συλλαμβάνειν, εἰσόμεθα καὶ πότε ἔτικεν, ἐννέα μῆνας ἀριθμήσαντες ἐκ τῆς συλλήψεως. id est, [*Quum menses iam sex Elisabeth Ioannem in vtero gestaret, tum Maria concipere cœpit. Itaque si discamus quisnam sextus ille mensis fuerit, certò etiam sciemus, quando cœperit Maria concipere; deinde quum cognouerimus quodnam conceptus sui principium habuerit, vtique quando peperit cognoscemus, nouem menses à conceptione numerãtes.*] Nono quoque mense natum Ioannem significatur Lucæ cap. 1. vers. 26. 56. & 57. Cur verò qui nono mense natus vitalis est? an propter numeri dignitatem? πᾶσι γὰρ διὰ στόματός ἐστι, καὶ πᾶσιν ὑμνούμενος ὁ τῆς ἐννεάδος ἀριθμός. id est, [*In ore enim omnes habent nouenarium numerum, & nemo non eum prædicat. Plutarchus Sympos.* 9.] An quia, vt volunt Astrologi, nono mensi præest Iupiter, quem Ζῆνα appellarunt: διὰ τὸ σώζουσα καὶ αἰτία οὖσα τοῖς ζῶσι τοῦ ζῆν, id est, [*Quia seruet, ac vitæ causa sit animantibus.*] vt ait Phurnutus περὶ τῆς τῶν θεῶν φύσεως. id est, [*De natura Deorum.*] cap. 2.

Decimum quoque mensem genitalem esse placet. Moschus Eidyllio 2.

ἐπεὶ δέκα μῆνας ἔκαμνον. [*Quoniã decem mensium laborem tuli.*]

Plutarchus dicto cap. 18. τὰ δεκάμηνα γόνιμα. i. [*Decimo mense editi fœtus vitales sunt.*] Hipp. περὶ ὀκταμήνου: τὰ δεκάμηνα καλεόμενα λέγω ἐν ἑπτὰ τεσσαράκοντα ἡμέραις μᾶλλον τίκτεσθαι καὶ μάλιστα προσήκει ἐκτρέφεσθαι. id est, [*Decimestres nũcupatos septem dierum quadragenariis potissimum in lucem edi, sentio maximéq. vt educentur conuenire.*] Adiecis eũdem, ἐπιδημ. 2. sect. 9. Philo Iud. αἱ κύουσαι, μὲν βαρυτάτοις ἄχθεσι δέκα που μῆνας βιάζονται. id est [*Quæ grauidæ valdè onerantur per menses fermè decem.*] Itaque Poetæ fingunt Iouem decem continuos menses, Bacchum femori suo insutũ gestasse. Lucianus dialog. Neptuni & Mercurij. Aristides in

ρας, id eſt,[*Diei pars duodecima.*] Suidas. Quod ait Sextus diem quoque appellari τὸν πεφωτισμένον ἐξ ἡλίου ἀέρα, id eſt, [*Aerem à Sole illuſtratum.*] videtur exſcripſiſſe D. Baſilius homilia 6. in Hexaëm. οὐκ ἂν τις ἁμάρτοι, inquit, ἡμέραν ὁριζόμενος εἶναι τὸν ὑπὸ τοῦ ἡλίου πεφωτισμένον ἀέρα. id eſt, [*Nec quis errauerit, qui diem definierit, aerem à Sole illuminatum.*] Ideóque Paulus Iuriſconſultus ait, cuiuſque diei maiorem partem eſſe horarum ſeptem primarum, non ſupremarum, in *l.* 2. *D. de verbor. ſignif.* nam hora ſexta τὸ μέσον τῆς ἡμέρας, ἡ μεσημβρία. id eſt, [*Meridies.*] Et maior itaque diei pars horarum ſeptem. Item nox totidem horis conſtabat. Atqui horæ duodecim magis videntur eſſe διάστημα τῆς ἡμέρας ἐαρινῆς, id eſt, [*Spatium verni diei*] vt apud Scoliaſtem Apollonij 4. ἀργον. quando

χ' ἁ νὺξ αἰθερόποιον ἴσαν ὁμοίιος ἀώς. id eſt,

[*Et nox hominibus par, & par dies.*]

Vt eſt in eidyllio quodam Bionis. Sed res aliter ſe habet: prout enim dies augeſcebat, aut decreſcebat, horæ quoque augebantur, & deminuebantur. De naturali die videtur intelligendus Anaſtaſius Sinaita anagogicarum contemplat. in Hexaëm. lib. 1. *Vmbri, inquit, gens Italica, à meridie in meridiem dicunt eſſe diem. Athenienſes autem, & Romani ab ortu vſque ad occaſum diem definiunt, vt dicit Cato, & Labeo.* Verum eſt, quod ſcribit de Vmbris; quod de Athenienſibus, non item, ſed neque quod de Romanis, vt conſtat ex Aulo Gellio lib. 3. cap. 2. niſi diem naturalem accipias. Ciuilis autem dies conſtat horis viginti quatuor, *l. more.* 8. *D. de ferijs.* D. Auguſtinus Confeſſ. lib. 11. cap. 13. *Nam quæro quoniam dies dicitur non tantùm morula Solis ſupra terram, ſecundùm quod aliud eſt dies, aliud nox, ſed etiam totus eius circuitus ab Oriente vſque ad Orientem, ſecundùm quod dicimus: Tot dies tranſierunt: cum ſuis enim noctibus dicuntur tot dies, nec extrà reputantur ſpatia noctium.* Et lib. imperf. de Geneſi ad literam, cap. 7. *Sed eo modo, quo dicimus, verbi gratiâ, triginta dies habere menſem: hîc enim nomine dies noctes quoque includimus.* Et epiſt. 80. *Totus enim dies, totus circuitus Solis veriùs nuncupatur non ab Oriente vſque in Occidentem, ſed ab Oriente vſque in Orientem: vnde toto die peracto, id eſt, viginti quatuor horis, rurſus exoritur.* Atque ita Galenus ad dictum libr. περὶ ἑπτάμ. *Quatuor autem,* inquit, *& viginti horarum interuallum diem appello.* Antillus apud Stobæum ſerm. 99. ἡμέραν λαμβάνομεν σὺν τῇ νυκτί. id eſt, [*Diem vnà cum nocte accipimus.*] Quod ſpatium Hypocrates Solem appellat lib. περὶ τροφῆς, de quo vide

Manue-

Manuelem Moschopulum in voce ἥλιος, à quo Thomas magister exscripsit. Ciuilem diem Ouidius Fastorum 3. plenum appellat:

Is decies senos ter centum, & quinque diebus
Iunxit, & è pleno tempora quarta die.

Seruius in quintum Æneid. *Dies est plenus, qui habet viginti quatuor horas.*

Nunc eius rei, quam suscepimus, disputationem aggrediamur. Eius autem omnino quinque erunt capita, hoc est, de septimo, octauo, nono, decimo, & vndecimo mense, quantùm poterit, dilucidè tractabitur.

Ante mensem septimum neque masculus, neque femina salubriter, & secundùm naturam nasci potest, vt scribit Aulus Gellius Noct. Atticar. lib. 3. cap. 10. Aristoteles histor. de animalib lib. 7. cap. 4. ὅσα μὲν ἂν γίνεται πρότερα τῶν ἑπτὰ μηνῶν, οὐδὲν οὐδαμῇ δύναται ζῆν. i. [*Qui ante mensem septimum prodeunt, nulli vlla ratione possunt viuere.*] Inter omnes autem conuenit partum ἑπτάμηνον maturum esse. Certè sic veteres tradunt Philosophi, atque ita in primis Pythagoras apud Diogenem Laërtium: μορφοῦσθαι δὲ τὸ μὲν πρῶτον, παγὲν ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα· κατὰ δὲ τοὺς τῆς ἁρμονίας λόγους, ἐν ἑπτά, ἢ ἐννέα, ἢ δέκα τὸ πλεῖστον μησὶ τελεωθὲν, ἀποκυΐσκεσθαι τὸ βρέφος. id est, [*Formari autem primò quidem concretum, & compactum intra dies quadraginta: iuxta verò rationem harmoniæ, intra septem, aut nouem, aut decem vt plurimum menses consummatũ, atque perfectum infantem nasci*] Philo περὶ κοσμοπ. γίνεται γὰρ τὰ ἑπτάμηνα γόνιμα, τῶν ὀκταμηνιαίων ὡς ἐπίπαν ζωογονεῖσθαι μὴ δυναμένων. id est. [*Partus enim septimestres vitales sunt, octimestres autem plerumque viuere non possunt.*] Et in Allegoriis: τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι τῶν βρεφῶν τὰ μὲν ἑπταμηνιαῖα γόνιμα. τὰ δὲ πλείω χρόνον προσλαβόντα ὡς ὀκτὼ μῆνας ἐνδιαιτηθῆναι γαστρὶ, καὶ τὸ πλεῖστον ἄγονα. id est, [*Quis enim ignorat partus septimestres vitales esse?*] Empedocles apud Plutarchum de placit. Philosophorum lib. 5. cap. 18. τὰ δεκάμηνα γόνιμα, καὶ τὰ ἑπτάμηνα. id est, [*Partus decimestres, & septimestres vitales sunt.*] Olympiodorus in Alcibiad. Platonis 1. cap. 17. τιμία ἐστιν ἡ ἑβδομὰς, ὡς κρισιμὸς, καὶ ὅτι ἑπτάμηνα ζώσιμα. id est, [*Septenarius numerus venerabilis est, quia criticus, & quia partus septimestres vitales sunt.*] Quem locum è veteri codice bibliothecæ Regiæ descripsi. Prætermitto sciens Platonem, Aristotelem, & è Latinis M. Tullium 10. epist. ad Attic. 20. & alibi, Plinium, Aulum Gellium, Macrobium, Martianum Capellam, & Donatum in Hecyram act. 4. scen. 1. Adponam dumtaxat Chalcidij lo-

cum è libro commentario in Timæum Platonis: *Septimani partus*, inquit, *ante cæteros legitimi sunt in generis humani fœtibus.* Et Fauonij Eulogij in somn. Scipionis: *Hypocrates Cous Naturæ scrutator egregius hunc numerum in libris, quos* περὶ ἑβδομάδων *appellat, ait creandis inesse corporibus: nam semen fusum, & fomite matris exceptum septimo die in sanguinem commutari, septimo mense perfici, ac plerumque nasci.* Iã præter Philosophos illustres, & non modicæ criticos autoritatis, si Medicinę parentem Hypocratem ad testimonium citemus, ab illo videri poterit hæc sententia profluxisse: eius enim hæc ferè verba sunt in 1. de victus ratione: ὡσαύτως δὲ γονιμα γίνεται, τὰ μὲν, θᾶσσον ἐπιδιαίτα τελείως· τὰ δὲ βραδύτερον, ἐννέα μησὶ τελείως εἰς φάος ἀναδείκνυται. id est, [*Eodẽ modo vitales nascuntur quidam citiùs, septimo mense perfectè; quidam tardiùs, nono mense perfectè in lucem prodeunt.*] Et περὶ σαρκ. τὸ παιδίον ἑπτάμηνον γόνον γενόμενον, λόγῳ γεγένηται καὶ ζῇ, καὶ λόγον ἔχει τοιοῦτον, καὶ ἀριθμὸν ἀτρεκέα ἐς τὰς ἑβδομάδας. id est, [*Puer septimo mense natus certa ratione in lucem prodit, & vitalis est, cùm & rationem, & numerum exactè ad hebdomadas habeat respondentem.*] Adde sis eumdem 2. ἐπιδημ. sect. 9. Plutarchus dicto cap. 18. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης καὶ Ἱπποκράτης φασὶν, ἐὰν ἐκπληρωθῇ ἡ μήτρα ἐν τοῖς ἑπτὰ μησὶ, τότε προκύπτειν καὶ γεγεννῆσθαι γόνιμα· ἐὰν δὲ προκύψῃ μὲν, μὴ τρέφηται δὲ (ἀσθενοῦντος τοῦ ὀμφαλοῦ, διὰ τὸ ἐπίπονον αὐτὸν γεγεννῆσθαι τὸ κρίμα) τότε ἔμβρυον ἀτροφον εἶναι· ἐὰν δὲ μείνῃ τοὺς ἐννέα μῆνας ἐν τῇ μήτρᾳ προκύψαν, τότε ὁλόκληρον ἔστι. id est, [*Aristoteles verò, & Hypocrates dicunt si vterus impleatur septem mensibus, tunc fœtum se exerere, ac in lucem edi: quòd si se exerens non alatur ob vmbilici languorem, laboriose gestato fœtu, tunc eum non nutriri: si verò nouem menses in vtero maneat, tunc se promere, integrúmque nasci.*] Qui quidem locus in morbo cubat apud Stobæum in Eclogis physicis, & Mercurio nescio cui tribuitur; poterit autem hic Mercurius Plutarchi beneficio pristinam sanitatem reciperare.

Sed nec ab ea sententia veteres abierunt Theologi. Tertullianus de Anima, cap. 19. *Sed & cum septimo mense natiuitas plena est, &c.* Petrus Chrysologus serm. 56. *Hinc est, quòd homo sæpe mẽsis decimi despiciens terminum, septimo mense angustias primæ domus, & arctas vteri abijcit, & deserit mansiones, vt prælitator nouus ante se tempus euicisse gaudeat, quàm dependat ipse suam temporibus seruitutem.* Arnob. 3. *Præpropero partu septimanas edere aliquando fœturas.*

Denique Iuris Auctores eidẽ sententiæ, post magnas, vt videtur,

tur, varietates incubuêre: Paulus enim ait, septimo mense nasci perfectum partum iam receptũ esse, propter autoritatem doctissimi viri Hypocratis, in l. septimo mense, 12. D. de stat. homin vt omnis ea de re quæstio propter Hypocratem præcipuæ virum autoritatis hodie sit consopita Itaque septimo mẽse natus matri prodest in senatuscon sulto Tertulliano, vt scribit idem Paulus receptarum sententiarum lib. 4. tit. 9. In summa, g gni hominem septimo receptũ est. Itaque tradunt *μυθικοὶ* Eurystheum Stheneleì filium septimestrem in lucem prodiisse. Apollodorus biblioth. lib. 2. Sed & Apollinem septimanum nationes crediderũt. ἑπταμηνιαῖος γὰρ ἐγένετο ὁ Ἀπόλλων, id est, [*Septimestris*,] vt scribit vetus Scholiastes Callimachi, à quo dicitur ἑβδομάκις hymno εἰς τὴν Δῆλον. Nisi fortean ἑβδομάκις ibi est, qui ἑβδομαγενὴς apud Plutarchũ Symposia. 8. & Proclum 3. commentario in Timæum Platonis, id est, septimo mensis die natus. Porrò videamus, quibus tãdem rationibus opinio hæc iam pro vero sit recepta. Paulus ait, *rationem Pythagorai numeri hoc videri admittere*, dicto tit. 9. hoc est septenarii dignitatem, & plenitudinem: *etenim*, vt ait Chalcidius, *septenarius numerus laudatur à Pythagoreis vt optimus, & naturalissimus, & sufficiẽtissimus, &c.* Censorinus de die natali: *Septimo*, inquit, *partum iam esse maturum, eo quòd in omnibus numeris septenarius plurimùm possit.* ἐστὶ γὰρ μυστικώτατος ἀριθμῶν, id est, [*Hic enim numerus supra omnes mysticus est*,] vt ait Gregorius Nazianzenus oratione 42. Nolo huc congerere quæ περὶ τῆς ζ'. τιμῆς idem Gregorius orat. 44. Basilius in Psalm 114. Gregorius Nyssenus, Philo Iudæus, Hierocles ad aurea Pythagoræ, Proclus in Timæum Platonis, cæteríque, quorum anteà memini, literarum monumentis tradidêre.

Astrologi putant Lunam septimo mensi præesse: *Puerperiis enim Iuno præposita est, & auxiliatur genitricibus fœtis.* Arnobius 3. aduersus Gentes, Plutarchus Symposiacõn 3. quæst. vlt. Macrobius Saturnalium 7. cap. 16. Artemidorus lib. 2. cap. 35. Veteris Homeri Scholiastæ rationes hîc tantùm consignemus, quib. instituit septimani partus maturitatẽ cõprobare ad Iliad. τ'. πῶς τὰ ἑπταμηνιαῖα ζωογονεῖται, τὰ δὲ ὀκταμηνιαῖα οὔ; καὶ λέγουσι τρεῖς κινήσεις ἔχειν τὸ βρέφος ἐν τῇ γαστρί· τὴν κατὰ δ' μῆνα, καθ' ἣν τὰς φυσικὰς ἐμφαίνει κινήσεις. καὶ ἔτι τὴν καθ' ἕβδομον, καθ' ἣν ἔχει κίνησιν τῆς εἰς φῶς προόδου, ἀλλ' ἡ μήτηρ ἀδυνατεῖ ὡς ἀσθενὴς οὖσα ἀποβαλεῖν· διὰ τοῦτο γίγνεται καὶ ἑτέρα κίνησις κατὰ τὸν θ', καθ' ἣν ἔχει πρὸς δυνάμεις καὶ ἡ μήτηρ ἀποβαλεῖν αὐτό· αἱ δὲ κινήσεις

εὐτάκτως εἰς δ', εἶθ', οὕτως εἰς τρεῖς, ὡς ἀσθενέστεραι, εἶτα εἰς δύο μείωσας ὡς ἔτι ἀσθενέστεραι. ἐξ ὧν ἀποτελεῖται τὸ ἐννεάμηνον, &c. id est [*Quomodo qui septimo mense nascuntur, vitales sunt, non etiam qui octauo? Respondemus embrium ter moueri in vtero matris: primò, circa quartum mensem, cùm naturales ostendit motus, & rursus circa septimũ, cùm motum habet prodeundi in lucem. Verùm mater eniti non potest, nec matura est ad partum edendũ: ideóque fit tertius motus circa nonum mensem, quo tempore mater potest eniti. Eiusmodi autem motiones ordinatè fiunt quarto mense, deinde tertio, tamquam robustiores. Nono denique mense, quo tempore longè firmiores, validiorésque sunt, ex quibus conficitur nouem mensium spatium.*] Cætera, quæ de numeris morosiùs fortè subjiciuntur, hinc petant harum rerum indagatores.

Atque hæc sunt, quæ de septimo mense pleno dicēda nobis videbantur, à quo digrederemur ad octauum, nisi superesset hæc inspectio, an & is maturus credendus sit, qui ad initia septimi mensis natus dicitur. Certè Iurisconsultus refert Hippocratem scripsisse, & D. Pium Pontificibus rescripsisse, eum, qui centesimo octogesimo secundo die natus est, iusto tempore videri natum, l. 3. §. vlt. D. de suis, & legit. heredib. Verum est scripsisse id Hippocratem περὶ ἑπταμήνου, verba eius hæc sunt: οἱ δὲ ἑπτάμηνοι γίνονται ἐκ τῶν ἑκατὸν ἡμερέων καὶ ὀγδοήκοντα, καὶ δύο, καὶ προσεόντος μορίου. id est, [*Septimestres autem nascuntur diebus centum & octoginta duobus, & insuper accedente diei particula.*] Quamquam sunt qui addubitent, an legitimus ille Hippocratis partus sit, idque, vt mihi videtur, iure, meritóque: solet namque Hippocrates Solarium magis, quàm Lunarium mēsium rationem habere. Verba eius hæc sunt in libro περὶ σαρκῶν: ἔχει δὲ καὶ τὸ ἑπτάμηνον γενόμενον τρεῖς δεκάδας ἑβδομάδων. ἐς δὲ τὴν δεκάδα ἑκάστην ἑβδομήκοντα ἡμέρας. τρεῖς δεκάδες δὲ ἑβδομάδων αἱ σύμπασαι δέκα καὶ διηκόσιαι. id est, [*At septimo mense editus partus tres hebdomadarum decurias obtinet, & ad vnamquamque decuriam dies concurrunt septuaginta. Tres itaque hebdomadarum decuriæ in totum dies ducentos decē faciunt.*] Septem igitur menses ducentis decem diebus constant, & conuenienter mensis triginta diebus, qui Græcanicus, & Solaris mensis est, vt etiam constat ex lib. 2. ἐπιδημ. sect. 3. Hæc igitur inconstantia nō videtur in Hippocratem doctissimum virum posse cadere, quæ nec in homine mediocriter erudito ferenda esset. Secundò moueor, quòd Plutarchus d. cap. 18. hanc sententiam adscribit Polybo: quid enim erat cur Polybũ referret,

omiſſo coryphæo Medicorum Hippocrate, cuius ea de re iam liber exſtaret, maximè poſt relatum ibidem ſuper hac ipſa re diuini propè viri ſententiam. Clemens etiam Alexandrinus Stromate 6. cap. 8. refert ex eodem Polybo, lib. περὶ ὀκτ(α)μ. (fortaſſe legendum, περὶ ἑπταμήνου) ſexto menſe fœtum perfici, hoc eſt, centum octoginta duobus diebus cuius verba mox ex Plutarcho referemus.

Denique ſeptimum plenum vbique videtur Hippocrates deſiderare, prӕterquàm in eo libro περὶ ἑπταμήνου, quem ſequutus eſt Paulus Iuriſconſultus d. tit. 9. nec aliter (opinor) ſcripſerat in d. l. 12. ſed Digeſtorum concinnatores propter d. l. 3. leuiter illam interpolarũt: ſeptimo namque mēſe ibi natus intelligitur, qui intra ſeptimum menſem natus eſt. Anonymus Græcus interpres ad d. l. 12. lib. 46. Baſilicῶn, tit. 1. καὶ ἄλλως ἅψηται τοῦ ζ΄ μηνός. ὅθεν ὁ τῇ ρπβ. ἡμέρᾳ τεχθείς, οὐ δοκεῖ ἐν δουλείᾳ συλληφθῆναι τῆς μητρὸς αὐτοῦ πρὸ ρπβ. ἠλευθερωθείσης, id eſt, [*Licet attigerit tantùm ſeptimum menſem. Vnde qui ducenteſimo octogeſimo ſecundo die natus eſt, non videtur in ſeruitute conceptus; cùm mater ipſius ante centeſimum octogeſimum ſecundum diem manumiſſa eſt.*] ex d. l. 3. §. vlt.

At enim quid hîc faciemus Vlpiano, qui in d. l. 3. autorem eius ſententiæ facit Hippocratem? Ego didici plures eo nomine ſcriptores, & Medicos pariter extitiſſe. Quid autem prohibet, niſi Polybus eſt, alium ab Hippocrate Medicorum Principe, autorem eſſe libelli περὶ ἑπταμήνου? εἰ δὲ λέγει τις ἄλλως, κατὰ Βακχυλίδην, πλατεῖα κέλευθος. id eſt, [*Si cui videtur aliter, lata eſt via, Plutarchus.*] Agamus quod agimus. Immaturus non eſt, qui circa initia ſeptimi menſis natus eſt, hoc eſt, centeſimo octogeſimo ſecundo die. Hippocrates ait, καὶ προσιόντος μορίου. i. [*Accedente dici particula.*] Polybus, maturum naſci CXXCII. Huius enim verba ſunt hæc: ἑκατὸν ὀγδοήκοντα δύο καὶ ἥμισυ ἡμέρας γίνεσθαι εἰς τὰ γόνιμα· ἔστι γὰρ ἑξάμηνον, ὅτε καὶ τὸν ἥλιον ἀπὸ τροπῶν ἐν τούτῳ χρόνῳ παραγίνεσθαι. λέγεσθαι δὲ ἑπταμηνιαίους, ὅταν τὰς ἐλλειπούσας ἡμέρας τούτου τοῦ μηνὸς ἐν τῷ ἑπτὰ προσλαμβάνεσθαι. id eſt, [*Vitalem prolem naſci diebus poſt conceptum centum octoginta duobus: hoc enim eſſe ſex menſium tempus, quando etiam Sol à tropico ad tropicum decurrat. Dici autem ſeptimeſtres, cùm dies, qui ſuperſunt, à ſeptimo adſumuntur.*] Sex enim menſes lunares conſtant centum ſeptuaginta ſeptem diebus. Superſunt igitur è centum octoginta duobus quinque dies, qui ſeptimo deputantur. Hic autem dierum numerus dimidiam anni partem efficit, τοῦ μέρους τοῦ

μέρει ποσῷ γινομένῳ. id eſt, [*Vnà cum aliquãtula parte ad diei partem accedente.*] vt ait Hippocrates, ſiue is eſt Polybus, περὶ ἑπτ. Eodem res ferè recidit, ſi menſem pro triginta dieb. accipiemus, vt in l. vbi lex, 101. D. de diuerſ. reg. iur. ant. l. ſi venditor. 28. & l. quòd ſi nolit. 31. § ſi quid ita 22. D. de ædilit. edict. & l. vlt. C. de iur. delib. l. 2. C. Theodoſ. de decurionib. Quamquam in l. vlt. C. de temporib. appellat. tres menſes latius accipiuntur pro nonaginta tribus diebus. Si (inquam) menſem pro triginta diebus accipiemus, idem quoque dicetur: nam & hîc centum octoginta duo dies ſeptimum menſem attingunt: ſex enim menſes centum octoginta dies efficiunt, qui ſuperſunt duo, ſeptimum inchoant. Quam putandi rationem ſequutus eſt Accurſius ad d. l. 3. *Secundo die*, inquit, *id eſt, ſexto menſe, & duobus diebus tractis de ſeptimo.* (meliùs quàm ad l. ſeptimo menſe: niſi ibi mendum ſubeſt, & diem vnum pro duobus librarius ineptus adſcripſerit) & Græci Iuris interpretes, quorum verba ſubjiciam è Regis Chriſtianiſſimi codice manu exarato: ὡς τοῦ ζ΄. μηνὸς ἐπιλαβόμενος· ἐδόθη γὰρ ἐν τῷ ιβ΄. διγ. τοῦ ε΄. τιτ. τοῦ α΄. β. φησὶ, ὅτι ὁ ἐν τῷ ζ΄. μηνὶ τικτόμενος νόμιμος υἱός ἐστι. ἀλλ' ἐν δέχεται τὰς ρπβ. ἡμέρας μὴ ἅψασθαι τοῦ ζ΄. μηνὸς, μήτε τὸν ϛ΄. πληρῶσαι. ἀπὸ γὰρ τῆς α΄. τοῦ μαρτίου ἕως πληρώσεως τοῦ αὐγούστου ρπδ΄. εἰσίν. ἀλλα λέγομεν ὅτι κατὰ Ἱπποκράτην, ᾧτινι ὁ παρὼν νόμος ἠκολούθη λ΄. ἡμερῶν πεπληρωμένων ἐστὶ μὴν τῆς σελήνης. id eſt, [*Vtpote quòd qui natus eſt, attigerit ſeptimum menſem: nam in l. xij. tit. v. lib. j. Is, qui ſeptimo menſe natus eſt, iuſtus filius eſt. Atquin interdum contingit, vt centum octoginta duo dies non attingant ſeptimum menſem, ſed neque ſextũ menſem impleant. Verbi gratia à Calendis Martiis vſque ad finem Auguſti dies ſunt centum octuaginta quatuor. Sed ſecundùm Hippocratem, cuius autoritate hîc vtitur Iuriſconſultus ſingulis menſibus triginta dumtaxat dies tribuuntur*] Porrò ſeptimus menſis incœptus habetur pro completo, vt de vndecimo quoque ſcribit Hippocrates, vt poſteà dicetur: id eſt, ſeptimeſtris eſſe creditur etiam qui ſeptimum duntaxat attigit, quòd aliàs quoque prudentes admittunt.

Verùm licet immaturus eſſe non dicatur ſeptimeſtris, vel qui 82. die natus eſt, Hippocrates tamen in d. libro περὶ ἑπταμήνου, putat, ſeptimeſtres ferè non eſſe vitales his omninò verbis: ἐκ δὲ τῶν τῶν ἑπταμήνων, καὶ περιγίνονται ἐκ πολλῶν ὀλίγα. id eſt, [*Ex his qui ſeptimo menſe nati ſunt, pauci è multis incolumes euadũt.*] Huc facit quod idem ſcribit lib. 4. γυναικ. ἐξέβαλε θῆλυ ἑβδόμῳ μηνί. id eſt, *Puellam effudit ſeptimo menſe.*

mo mense. nam quod ἐκβάλλειν græci, effundere vel ejicere Latini dicunt. Pomponius Ic. in l. Quintus 39. D. ad leg. Aquil. *Quod pragnas erat eiecit.* D. Augustinus de Ciuit. Dei 22.c.12. *Abortiui fœtus non nati sed effusi.* Iuuenal. Satyr. 2. vers. 32.

Cùm tot abortiuis fœcundam
Iulia vuluam
Solueret, & patruo similes effunderet offas.

Quintilianus Declamatione 6. *Si adeò non genuit filium, sed effudit.* Quanquam & fundi, vel effundi dicitur partus, qui circũactis mensibus nouem nascitur. Sic loquitur Paulus Iureconsultus recept. sent. lib. 4. tit. 9. §. 2. Aristoteles hist. de animalib. lib. 7. c. 5. καὶ τὸ μὲν ἐξέβαλον, τὸ δὲ ἔτεκον. *Alterum effudere, alterum peperere.* Partus quoque tunc dicitur, ἐκπεσεῖν. [*Cadere.*] Aristoteles ibid.

Partus, inquam, septimestres ferè vitales non sunt, aut certè imbecilles sunt. Aristoteles dicto capite 4. τὰ δ' ἑπτάμηνα, γόνιμα γίνεται πρῶτον, ἀσθενῆ δὲ τὰ πολλά. [*Septimus maturè oriundi principium est. Verùm plerique sunt imbecilles.*] Immo qui mense septimo eduntur, immaturi quodammodo videntur. Lucianus in dialogo Neptuni, & Mercurij: ἐμὲ δὲ κελεύει ἀνατεμόντα τὴν γαστέρα τῆς γυναικὸς, ἀνακομίσαι ἀτελὲς ἔτι αὐτοῦ τὸ ἔμβρυον ἑπταμηνιαῖον. id est, [*Me autem iubet, vt incisa illius aluo, fœtum illum imperfectum, & septimestrem sibi afferam.*] Quia sæpe nono, sæpenumerò decimo mense, gignitur homo, vt ait Gellius, vel vt ait Aristoteles dicto cap. 4. δεκάμηνα τὸ πλεῖστον. Homerus ità videtur accipiendus Iliade τ'.

ἡ δ' ἐκύει φίλον υἱὸν, ὁ δ' ἕβδομος εἱστήκει μείς,
ἐκ δ' ἄγαγε πρὸ φόωσδε καὶ ἠλιτόμηνον ἐόντα. id est,

[*Hæc autem gestabat vtero charum filium, hicque septimus erat mensis, eduxitque in lucem, licet partus immaturus esset.*]

Quorum versuum immemor Aristo Spartæ Rex Demaratum non agnouit, quem intra septimum mensem vxor ediderat: οὐκ ἔφη τῶν μηνῶν εἶναι καὶ αὐτοῦ τὸν παῖδα, [*Dixit eum non esse mensium, & suum.*] vt scribit Pausanias in Laconicis.

A septimo transeamus ad octauum, quem inter genitales menses quidam referunt. Plutarchus d. cap. 18. Πόλυβος, Διοκλῆς, οἱ Ἐμπειρικοὶ καὶ τὸν ὄγδοον μῆνα ἴσασι γόνιμον, ἀτονώτερον δέ πως, τοῦ πολλάκις διὰ τὴν ἀτονίαν πολλοὺς φθείρεσθαι. καθολικώτατον δὲ, μηδένα ἐβλέσθαι τὰ ὀκτάμηνα τρέφειν, γεγονέναι δὲ πολλοὺς ὀκταμηνιαίους ἄνδρας. id est, [*Polybus, Diocles, Empirici etiam octauum mensem aptum partui agnoscũt, sed fœtum esse tum imbecillum, ideóque multos perire, ac tametsi ferè in vniuersum nemo*

octauo mense natam prolem alendam censet, tamen sic natos multos in viros euasisse.] Aul. Gellius 3. cap. 16. *Sed noster Cæcilius cùm faceret eodem nomine, & eiusdem argumenti comœdiam, ac pleraque à Menandro sumeret, in mensibus tum genitalibus nominandis, non prætermisit octauum, quem præterierat Menander, Cæcilij versus hice sunt:*

Insoléine mulier decimo mense parere?
Pol nono, etiam septimo, atque octauo.

In duobus manuscriptis codicibus sic habetur:

Pol nonóque.

In tertio verò:

Pol nono quoque, & septimo, atque octauo.

Scitu dignum est, quod de Vincentio Pinello altæ eruditionis viro, scribit Paulus Gualdus vir longè doctissimus in eius vita, sororis eum Cornelię geminum fuisse, & octimestrem creditum. Hippocrates autem immaturum esse partum scribit περὶ σαρκῶν: ὀκτάμηνον δὲ γενόμενον οὐδὲν εἰσί πώποτε. id est, [*Octimestris partus nunquam vitalis est.*] Idem quoque scribit in περὶ ὀκταμήνου, & ἐπιδημ. lib. 2. sect. 9. & περὶ τροφῆς, apud Aulum Gellium d. cap. 16. & Autor τῶν ὅρων ἰατρικῶν. Philo Iudæus περὶ κοσμοποι. & in Allegoriis. Atque antiquos Romanos Varro dicit non recepisse huiuscemodi quasi monstruosas raritates, ibidem referente Gellio. Denique scribit Asclepiades, in Naxo tantùm mulieres octauo mense parere ex Iunonis beneficio, vel quòd Bacchus eo mense natus sit. Stephanus de vrbibus in Νάξος: Ἀσκληπιάδης ἱστορεῖ, τὰς Ναξίας γυναῖκας μόνας ὀκτάμηνα τίκτειν, ἢ διὰ τὴν Ἥραν φίλην γενομένην τοῦ Διονύσου ταῖς Ναξίαις τοῦτο δῶρον παρασχεῖν, ἢ ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Διόνυσος οὕτως ἐτέχθη. id est, [*Asclepiades narrat mulieres tantùm in Naxo octauo mense parere, vel propter beneuolentiam Iunonis erga Bacchum: vel quia Bacchus ita natus sit.*] Vide tamen quæ de Baccho dicuntur infrà, vbi de partu decimestri. Aristoteles quoque d. cap. 4. & Plinius Secundus lib. 7. cap. 5. tradunt octimestres in Ægypto viuere: ἀλλὰ καὶ διαφθειρομένων αἱ τίκτουσαι κινδυνεύουσι, id est, [*Sed & illorum pereuntium parentes in discrimine sunt*] vt ipse Aristoteles ait. Neque rectè quis dicet annum Ægyptiacum lunarem fuisse, vt quidam existimant, qui ante nos hanc quæstionem pertractarunt. Theon in Aratum: ἐμέτρουν Αἰγύπτιοι τοὺς μῆνας πρὸς τὸν τοῦ ἡλίου δρόμον. id est, [*Ægyptij menses constituebant iuxta Solis cursum.*

Sed iam ab intempestiuo partu ad tempestiuum progrediamur, hoc est, ad eum, qui nono mense gignitur, quem

quem inter omnes constat vitalem esse: sicut nono mense, vel decimo partionem mulieris maximè secundùm naturam fieri conuenit. Hippocrates de victus ratione: τὰ δ' βραδύτερον, ἐννέα μησὶ τελείως εἰς φάος ἀναδείκνυται. id est, [*Quidam tardiùs, nono mense perfectè in lucem prodeunt.* Denique idem tradit περὶ φύσιος παιδ. & ἐπιδημ. 2. sect. 9. Aulus Gellius dicto cap. 16. Atque nono mense IESVS CHRISTVS generis humani redemptor fertur editus. Diuus Chrysostomus homilia in IESV Christi diem natalem: ἐξ μῆνας ἐν γαστρὶ ἐχούσης, τῆς Ἐλιζάβεθ τὸν Ἰωάννην, ἡ Μαρία ἤρξατο συλλαμβάνειν. αὐ τίνων μάθωμεν, ποῖος ἐκεῖνος ὁ μὴν ὁ ἕκτος ἦν, εἰσόμεθα καὶ πότε ἤρξατο συλλαμβάνειν ἡ Μαρία. εἶτα μαθόντες πότε ἤρξατο συλλαμβάνειν, εἰσόμεθα καὶ πότε ἔτεκεν, ἐννέα μῆνας ἀριθμήσαντες ἐκ τῆς συλλήψεως. id est, [*Quum menses iam sex Elisabeth Ioannem in vtero gestaret, tum Maria concipere cœpit. Itaque si discamus quisnam sextus ille mensis fuerit, certò etiam sciemus, quando cœperit Maria concipere; deinde quum cognouerimus quodnam conceptus sui principium habuerit, vtique quando peperit cognoscemus, nouem menses à conceptione numerãtes.*] Nono quoque mense natum Ioannem significatur Lucæ cap. 1. vers. 26. 56. & 57. Cur verò qui nono mense natus vitalis est? an propter numeri dignitatem? πᾶσι γὰρ διὰ στόματός ἐστι, καὶ πᾶσιν ὑμνούμενος τῆς ἐννεάδος ἀριθμός. id est, [*In ore enim omnes habent nouenarium numerum, & nemo non eum prædicat. Plutarchus Sympos.* 9.] An quia, vt volunt Astrologi, nono mensi præest Iupiter, quem Ζῆνα appellarunt: διὰ τὸ σώζοντα καὶ αἰτία ὄντα τοῖς ζῶσι τοῦ ζῆν, id est, [*Quia seruet, ac vitæ causa sit animantibus.*] vt ait Phurnutus περὶ τῆς τῶν θεῶν φύσεως. id est, [*De natura Deorum.*] cap. 2.

Decimum quoque mensem genitalem esse placet. Moschus Eidyllio 2.

ἐπεὶ δέκα μῆνας ἔκαμνον. [*Quoniã decem mensium laborem tuli.*]

Plutarchus dicto cap. 18. τὰ δεκάμηνα γόνιμα. i. [*Decimo mense editi fœtus vitales sunt.*] Hipp. περὶ ὀκταμήνου: τὰ δεκάμηνα καλεόμενα λέγω ἐν ἑπτὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας μᾶλλον τίκτεσθαι ἢ μάλιστα φερόμενα ἐκφέρεσθαι. id est, [*Decimestres nũcupatos septem dierum quadragenariis potissimum in lucem edi, sentio maximèq. vt educentur conuenire.*] Ad hæc is eũdem, ἐπιδημ. 2. sect. 9. Philo Iud. αἱ κύουσαι μὲν βαρυτάτοις ἄχθεσι δέκα που μῆνας βιάζονται. id est [*Quæ grauidæ valdè onerantur per menses fermè decem.*] Itaque Poetæ fingunt Iouem decem continuos menses, Bacchum femori suo insutũ gestasse. Lucianus dialog. Neptuni & Mercurij. Aristides in

Bacchum oratione. Huc facit quæ de Stratonico cythare do ac vetula quadam &Satyro scribit Athenæus δειπνοσ. octauo. Varro mysterijs apud Nonium Marcellum: *Nascimur enim spissiùs, quàm emorimur : vix duo homines decem mensibus edolatum vnum reddunt puerum: contrà vna pestilentia, hostica acies puncto temporis immanis aceruos facit.* Terentius Adelph. act. 3. sect. 4.

Virgo ex eo
Compressu grauida facta est,
mensis hic decimus est.

Virgilius Egloga 4.

Matri longa decem tulerunt fastidia menses.

Huc respicit Volusianus in epistola ad D Augustinum: *Mirum,* inquit, *vtrùm mundi dominus & rector, intemerata fœmina corpus impleuerit, pertulerit decem mensium longa illa fastidia.* Seruius ad illum Virg. locum. *Mares in decimo nascuntur mense, fœmina verò in nono.* Suetonius in Augusto cap. 94. Arnobius 5. aduers. G. *Hanc petra concepit & mugitibus editus multis priùs mense nascitur decimo, materno ab nomine cognominatus Acdestis.*

Anianus interpres Chrysostomi homilia 48. *Mulier pregnans semper de decimo mense cogitat.* Vide Petri Chrysologi quem suprà adduximus locum in visione de mense septimo. Alexandrum Aph odisæum problemate quadrag. Bellè autem queritur an decem menses incœpti, an verò consummati accipiendi sint. Et Gellius quidem è Cistellaria Plauti actu 1. sect. 3. profert hos versus.

illa quam compresserat
Decimo post mense exacto hic
peperit filiam.

At idem Gell. lib. 3. cap 10. scribit, eos qui iustissimè nati sunt post ducentos octuaginta dies postquàm sunt concepti, siue quadragesima hebdomade nasci. Ei adstipulatur Hippocrates loco proximè cit. Nouem enim menses, & decem dies ducentos octoginta dies efficiunt. Et libr. περὶ σαρκ. ἐννέα ἢ μηνῶν, καὶ δέκα ἡμερέων γόνος γίγνεται, καὶ ζῇ, καὶ ἔχει τὸν ἀριθμὸν ἀτρεκέα εἰς τὰς ἑβδομάδας. id est, [*Nouem autem mensium & decem dierum fœtus editur, & vitalis est, numerúmque ad hebdomadas exactè respondentem habet.*] vtiquè autem decem menses exacti dies trecentos reddunt. Tertullianus quoque videtur id significare de Anima cap. 19. *Legitima,* inquit, *natiuitas fermè decimi mensis ingressus est.* Item illud Sapientiæ cap. 7. εἰμὶ μὲν κἀγὼ θνητὸς ἄνθρωπος, ἴσος ἅπασιν, καὶ γηγενοῦς ἀπόγονος πρωτοπλάστου, ἐν κοιλίᾳ μητρὸς ἐγλυφήν σὰρξ δεκαμηνιαίῳ χρόνῳ παγεὶς ἐν αἵματι ἐκ σπέρματος ἀνδρός. *Sum quidem & ego mortalis homo similis omnibus, & ex genere terreno illius qui prior factus est, & in ventre matris figuratus sum caro,*

decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine: sic interpretatur D. August. apud Petr. Damianũ lib. 2. epistolar. vlt. *Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in triduo illud reædificas? qui videlicet numerus, si per senarium ducitur, omne tēpus, quo dominus in matris vtero mansit, impletur: nam quadraginta sexies seni, ducenti septuaginta sex dies: qui dierum numerus complet nouem menses, & sex dies, qui videlicet tanquam decem menses parientibus fœminis imputantur: in quibus nimirùm verbis indubitanter ostenditur, quòd triginta solummodò dies quibusque mensibus adscribuntur. Triginta quippè si nouies multiplicentur ducēti septuaginta simul, In ducētis ergo septuaginta,* ait Damianus, *tricenarius numerus inuenitur, qui iuxta Beati Doctoris huius testimonium nouem menses fiunt, quinque verò dies, qui residui sunt, pro decimo mense accipiuntur.* Atque ita Catholicus Armenius in legatione Manuelis Comneni: ἐσκλώθωσιν ἐν τῇ γαστρὶ τῆς παρθένου, &c. *Habitauit in vtero Virginis nouem mensium, & quinque dierum spatio.* Dixit ergo Theorianus. *Vnde quæso id habet, quòd nouem mensibus & quinq. diebus habitauerit in castiss. Virginis vtero?* Catholicus. *Accepimus à Doctoribus nostris, primigenia quinque diebus in matrum suarum aluo diutiùs existere, quàm fœtus nō primogenios. Atque huic opinioni fidem conciliauit ex illo sapiente Salomone de seipso dicente: Decem mensium spatio defixus in corpore fui. Quibus verbis hoc indicare vult, quòd non modò nouem mensibus in vtero matris suæ fuerit, sed etiam decimi partem aliquam ceperit. Noster igitur Emmanuel tāquam fœtus primigenius par temporis spatium in vtero matris exegit.* Theorianus tamen ibidem: *Solomo,* inquit, *Hebræorum more tempora metiens, decem mensium spatio se in corpore defixum fuisse dicit: quippè menses Hebræorum minores sunt nostris mensibus: nam secundùm Lunam menses suos dimetiuntur, adeòque Lunæ principium mensis principium faciunt, ac vicissim Lunæ finem, mensis sui finem. Nunquam verò Luna dies triginta vel 31. instar nostrorũ mensium habet. Itaque iuxtà numerũ Hebræorum mēsium Solomo dixit: decem mensium spatio defixus in corpore.* Veterum tamē Hebræorum mensis tricenarius fuit vt Græcorum, non vt hodiè Lunaris & synodicus. Nicephor. Gregoras lib. 8. ἀπὸ γὰρ συνόδου ἐπὶ σύνοδον τῶν δύο φωστήρων τὰς τῶν μηνῶν ἀριθμοῦντες περιόδους, &c. id est, [*Nam à congressu ad congressum duorum luminũ mensium circuitus Iudæi numerant.*] Verùm decimo quoque mense exacto, partũ edi posse dubitari non debet, siquidem in vndecimo quoque gigni hominē posse decreuisse fertur Adrian. authore

Gellio d.c.16. An ergo id quoque tribuendum erit occultæ rationi numeri decumani? quē Pythagorici appellant primam quadraturam, *propterea quòd ex primis quatuor numeris constat, vno, duobus, tribus, quatuor*, vt ait Chalcidius. Tertullianus d.cap. 19. *Qui numeros ratiocinantur, & decurialem numerum, vt exindè reliquorum parentem colunt: denique perfectorem natiuitatis humanæ.*

Superest vt de eo qui vndecimo mense natus est, breuiter agamus. Scribit Gell. *fœminam bonis atque honestis moribus, non ambiguâ pudicitiâ in vndecimo mense post mariti mortem peperisse, factúmque esse negotium propter rationem temporis, quasi marito mortuo posteà concepisset: quoniam Decemuiri in decem mensib. gigni hominē non in vndecimo scripsissent.* quò etiam pertinet Galli Aquilij formula in l. Gallus 29. D. de lib. & postum. & l. vlt. C. de postum. hered. instituт. l. vlt. D. de fideicomm. liber. Scribit etiā Plutarchus in Alcibiade regem Agidem agnoscere Leotychidem noluisse, quòd post decimum mensem à viri concubitu editus esset, quod etiam tangit in Lysandro & Agesilao. Idem quoque scribit Xenophon ἑλληνικῶν lib. tertio. Et si quæ vltrà decem mēses vterum gestare sibi visæ sunt, falluntur, vt scribit Hippocrates, περὶ φύσιος παιδίου. Diogenes Laërtius in Pythagor. ἐν ἑπτὰ, ἢ ἐννέα ἢ δέκα τὸ πλεῖστον μησὶ τελειωθὲν ἀποκυΐσκεσθαι τὸ βρέφος. id est, [*Intrà septem aut nouem aut decem vt plurimum menses perfectum infantem nasci.*] Aristoteles d.cap.4. γυναῖκα τίκτειν δεκάμηνα τὸ πλεῖστον. id est, [*Fœmina parit plurimum mense decimo*] Denique luctui peragendo decem olim menses præstituti erant auctore Plutarcho in Numa, Coriolano, & Antonio, Ouidio primo & 3. Fastorum, quòd hoc esset legitimum pariendi tēpus. ideóque post decem mēses mortis natus non admittitur ad legitimam hereditatē d. leg. 3. §. vlt. Quid ergo est, vltrà decimum mensem fetura mulierū protolli non potest? Atqui Gellius locum profert è Marci Varronis Satira, quę inscribitur, Testamentum, ex quo docet in vndecimo quoque hominem gigni. Sed & Suillium Rufum vndecimestrē fuisse tradit Plinius Secundus lib.7. cap.5. Placet igitur Iustiniano nostro natū vndecimo pleno à morte mariti, aut vt ipse loquitur: κατὰ τὸν ἑνδέκατον μῆνα περαιούμενον, &, πρὸς τῷ τέλει τοῦ ἔτους, illegitimum esse, Nouella 39. cap. vlt. Et iustus igitur partus est, si edatur sub initium mensis vndecimi, non sub finem, conuenienter, vt videtur Philosophi sententię, qui d.c.4. sic scribit: ἔνιαι δ' ἐπιλαμβάνουσι, καὶ τοῦ ἑνδεκάτου μηνός. id est, [*Quidā etiam*

etiam insuper ex vndecimo etiam aliquid capiant.] Denique non aliter videtur Hippocrates sentire in περὶ ἑπταμήνου: κατ' ἐμὲ, inquit, καὶ τὸ μέρος ἐν τοῖς ἕνδεκα μησὶ,μηνὸς ἐστι. id est, [*Mea sententia pars in vndecim mensib. mensis est.*] vt putà si trecentesimo secundo die natus sit, vt tradit Accursius noster ad dictam Nouellam 39. Atque ita mensem putabat Hipp. vt anteà dictum est: vel si mauis synodicum mensem sequi cum Polybo & Galeno, si ducentesimo nonagesimo septimo die editus sit: & ita fortassean erit accipiendũ D. Adriani decretũ cuius meminit Gell. d. c.16. Et mulieres igitur, quę post 11. mensem peperisse putãt, falluntur, vt scribit Arist. d. c 4. in fi. Cæsarius dial. 3. δὶ ἑπτὰ μηνῶν ζωὴν πολλάκις, ὡς ἐπιπολὺ δ' ι. προσλαβοῦσα δὲ ἐκ τοῦ ια' μόλις ποτέ. id est, [*Mulier fœtũ gestat ad mẽses septem aliquando: plerumq; ad nonum, sæpenumerò ad decimũ postquam concepit, vix autẽ post vndecimum.*] Grammatici tamen tradunt Gracchũ *à gerendo dictum, quòd mater eius duodecim mensib. vtero eũ gestauerit.* Sosipater Charisius Institut. Grammaticarũ li. 1. Terentius Scaurus de Orthogr. Sed & quædã mulier tredecim mẽses vterũ gessisse fertur, vt ex Plinio refert Gellius dict. c. 16. quanquam Cuiacius putat Plinij locũ esse corruptissimum, & ex libris veterib. ità legit: *Cùm mulier partum se decem mensibus diceret tulisse.* Equidem Auarici Biturigum Plinium vidi, in quo variæ lectiones è Cuiacij codice, vt dicebat vir doctus, ad oram erant adscriptę, & locus Plinij supradictus ad eam faciem emendatus. Verùm manuscripti tres Gellij Cod. vulgatam retinẽt, & ità Gellium apud Plinium legisse non ambigitur, & fortassean, sedecim: vndè factum, se decem. Sed profectò sicut ait Tullius, *quod rarò fit, portentum putandum est:* nisi fortè præstat Philosophię parentem sequi existimantem, mulieres ignorare conceptus initium, cum post statum pariendi tempus fœtus editur: sic enim scribit d. cap. 4. αὐτὸν τρόπον δοκεῖ λανθάνειν, καὶ ὅσα φαίνεται τίκτειν πολυχρονιώτερα τῶν ἕνδεκα μηνῶν. καὶ γὰρ τούτων ἡ τῆς συλλήψεως ἀρχὴ λανθάνει τὰς γυναῖκας, &c. id est, [*Eodem modo latuisse quoque eorũ conceptio videtur, qui post vndecimum mensem editi sunt: illorum enim conceptus initium ignorant mulieres.*] Quod fortasse verius est. Hippocrates tamen scribit, mulieribus de partu fidem habendam esse, quæ adserunt partum septimo mense, octauo, nono, decimo, & vndecimo in lucem prodire d. lib. περὶ ἑπταμήνου.

Quod de partu duodecimestri ex Timæo scribit auctor hist. philosoph. vereor vt verum sit, propter id quod ex eodem

Timæo refert Plutarchus d.cap. 18.putabat enim partum ne decimo quidem mense gigni. Plutarchus ait: οὐ δέκα μηνῶας φησὶν. ἐννέα δὲ νομίζεσθαι παρὰ τὰς ἐπισχέσεις τῶν μηνιαίων τ̃ σερότης συλλήψεως. οὕτω καὶ τὰ ἑπτάμηνα νομίζεσθαι οὐκ ὄντα ἑπτάμηνα. ἔγνωτε γὰρ καὶ μετὰ τὴν σύλληψιν πόσαι καθάρσεως. id est. *Non decem, inquit menses sed nouem censeri ab inhibitione menstruorum postquam conceptus est fœtus. Sic etiam septim. censeri, qui non sunt, cùm aliquando mulier post conceptum menstruis purgetur.*] Quî ergo Timæus duodecimestrem agnoscet, qui ne decimestrem quidem admittit? εἴ τις με ἐλέγξαι, καὶ παραστῆσαί μοι ὅτι οὐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω, ἢ πράσσω, δύναται, χαίρων μεταθήσομαι. ζητῶ γὰρ τὴν ἀλήθειαν, ὑφ' ἧς οὐδεὶς πώποτε ἐβλάβη. βλάπτεται δὲ ὁ ἐπιμένων ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀπάτης, καὶ ἀγνοίας. id est, [*Si quis me redarguere potest, & demonstrare quod non rectè sentiam aut agam, lubens sententiam mutabo: veritatem enim quæro, qua nemini vnquam damno fuit: damnum autem facit qui in errore & ignoratione sua permanet. Marc. Antoninus libro 6.*

CAROLI

CAROLI ANNIBALIS

FABROTI

Antecessoris Aqui-Sextiensis,

de

NVMERO PVERPERII.

EXERCITATIO SECVNDA.

(d)

DE NVMERO
PVERPERII
EXERCITATIO SECVNDA.

SI QVIS decesserit relictâ vxore prægnante, quæri solet, quæ pars interim hereditatis adsignari debeat filio, qui in rebus humanis est in *l.3. D. si pars hered. pet.* Quid dicemus? an semis hereditatis, quasi vxor vnum paritura sit? atqui duo pariter nasci possunt, imò tres, imò quatuor, imò quinque. Scribit enim Aristoteles περὶ θαυμασ. ἀκουσμάτ. & ex eo Stephanus περὶ πόλεων, in terra Vmbria, τὰς γυναῖκας εἶναι πολυγόνους σπανίως γὰρ ἓν τίκτουσι, τὰς δὲ πλείστας, δύο, ἢ τρία. id est, [*Mulieres esse fecundas: rarò enim vnum pariũt, plures autem duos vel tres.*] Idem Aristoteles histor. de Animalibus lib.7. cap.5. πολλάκις δὲ καὶ πολλαχοῦ δίδυμα, οἷον περὶ Αἴγυπτον. τίκτουσι δὲ καὶ τρία, καὶ τέτταρα, περὶ ἐνίους μὲν καὶ σφόδρα τόπους ὥσπερ εἴρηται πρότερον. id est, [*Multa & multis locis gemellos pariunt, vt toto ambitu terræ AEgypti, quin etiam ternos, quaternósque quibusdam locis non paucis, vt supra dictum est*] Strabo lib.15. τὰς τε γυναῖκας ἐσθ' ὅτε καὶ τετράδυμα τίκτειν τὰς Αἰγυπτίας. id est, [*AEgyptiæ quoque mulieres interdum quater geminos pariunt.*] Solinus cap. 3. *Fausta quædam ex plebe partu vno edidit quatergeminos, mares duos, feminasque totidem*, ex Plinij lib.7.cap.3. Paulus Iureconsultus in d.l.3. *Nam traditum est, quattuor pariter puellas à matrefamilias natas esse. alioquin tradidêre non leues auctores quinques quaternos enixam Peloponesi.* Vide an legendum sit, *quinos quater enixam*, auctore Plinio d. c.3. *Reperitur*, inquit, *in Peloponneso quinos quater enixa, maiorémque partem ex omni eius vixisse partu.* Nisi forte malis ex Pauli scripturâ Plinium emendare. Similiter tamen Antigonus Carystius Historiarum mirabilium cap. 119. mulierem quandam quater quinos edidisse refert his verbis: καὶ μνημο-

τέκουσαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, id est, [*Traditúmque mulierem quandam Alexandrinam quatuor partubus viginti enixam.*] sic malè hiatum suppleuit eximiæ vir eruditionis Ioannes Meursius) μίαν ἐν τέσσαρσι τόκοις, εἴκοσι τεκοῦσαν. Phlegon Trallianus rerum mirabilium cap. 28. Καὶ Ἀντίγονος δὲ ἱστορεῖ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μίαν γυναῖκα ἐν τέσσαρσι τοκετοῖς εἴκοσι τεκεῖν, καὶ τὰ πλεῖστα τούτων ἐκτεθρέφθαι, id est, [*Antigonus narrat Alexandriæ mulierē quandam quatuor partubus viginti fœtus edidisse, plerosque autem sublatos atque educatos*] & Aristoteles histor. de animalib. lib. 7. cap. 4. μία δέ τις ἐν τέσσαρσι τόκοις ἔτεκεν εἴκοσι. id est, [*Mulier quædam quater quinos edidit.*] Tertullianus de anima cap. 2. *Inuenitur etiam in iure ciuili græca quædam quinionem enixa.* Paulus Ægineta lib. 3. capite 76. διὰ τὸ πλείονα τυγχάνειν ἔμβρυα. πέντε γὰρ ἱστόρησεν Ἡρόφιλος. id est, [*Quòd plures sint fetus: quinque enim visos prodidit Herophilus.*]

Subjicit Paulus in d. l. 3. Lælium scribere, *se vidisse in palatio mulierem liberam, quæ ab Alexandria perducta est, vt Hadriano ostenderetur cum quinque liberis, ex quibus quatuor eodem tempore enixa*, inquit, *dicebatur quintum post diem quadragesimum.* Idem ferè scribit Phlegon Mirabili 29. his verbis: καὶ ἑτέρα τις γυνὴ κατὰ τὴν αὐτὴν πόλιν πέντε ἐν ἑνὶ τοκετῷ ἀπεκύησεν παῖδας, τρεῖς μὲν ἄρρενας, δύο δὲ θηλείας, οὓς αὐτοκράτωρ Τραιανὸς ἐκέλευσεν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων τρέφεσθαι. id est, [*Eadémque in vrbe alia mulier quinque infantes vnà peperit, tres masculos, duas feminas, quos suis sumptibus ali iussit Traianus Imperator.*] Capitolinus in Antonino Pio: *Natus est & biceps puer, & vno partu mulieris quinque pueri editi sunt.* Vide an errore labatur Capitolinus, qui ad Antoninum Pium mulierem perductam scribit. Item an scripserit Phlegon, Ἀδριανὸς, ἀντὶ τοῦ, Τραιανὸς, id est, [*Adrianus pro Traianus.*] quorum nominum mutatio in facili est. Neque solus Lælius id vidit: nam idem quoque Gaius IC. testatur, in *l. vtrum D. de reb. dub. Nostrâ*, inquit, *ætate Serapias Alexandrina mulier ad Diuum Hadrianum perducta est cum quinque liberis, quos vno fœtu enixa est:* Iulianus autem ait, *hoc & in Ægypto adfirmatum esse sibi, in l. si pater 36. ff. de solut. & liberat.* Quin imò referente Plinio cap. 3. & Solino d. cap. 3. Trogus auctor est, *in Ægypto septenos vno vtero simul gigni*, quem videtur intelligere Paulus in d. l. 3. cum ait, *non leues auctores, tradidisse, multas Ægypti vno vtero septem enixas*, vbi fœtifer potu Nilus, vt ait Plin. dicto cap. 3. & appellat

appellat non leuem auctorem vt Proculus Iurisconsultus, non leuis iuris auctor dicitur in *l. diui 17. D. de iur. patron.* Sed & Aristoteles scribit, καὶ ἑπτὰ διδυμάτια τεθεικέναι, id est, [*Quandam septem geminos peperisse.*] vt refert Strabo d. lib. 15. Casaubonus tamen τὸ ἄλφα τῶν κριτικῶν, id est, [*Criticorum princeps.*] putabat apud Strabonem esse γραφικὸν ἁμάρτημα, idcóque legendum, πεντάδυμα. i. [*Quinque.*] Certè Gellius ita suadere videtur Noct. Attic. 10. cap. 2. & Iulianus IC. in d. l. 36. Antigonus d. c. 119. γυναῖκα τίκτειν πλεῖστα πέντε. id est, [*Mulierem non vltrà quinque vno fœtu edere.*] imò Aristoteles ipse d. cap. 5. ait, πλεῖστα τίκτεσθαι πέντε τὸν ἀριθμόν, id est, *eum esse finem multiiugæ hominum partionis*, vt loquitur Gellius d. c. 2. apud quem relatum quoque est, D. Augusto imperante ancillam Cæsaris Augusti in agro Laurente peperisse quinque pueros: déque eodem numero puerperij grauissimus auctor Plutarchus περὶ τῶν ἐκλελειπότων χρηστηρίων. Sed & idem in Quæstionibus Romanis ait, in nuptiis de more quinque faces accendi, quoniam mulier vt maximè quinque parit: *quia vuluæ mulierum totidem receptacula habere possunt*, vt ait Iulianus in d. l. 36. quod quidem paco diligentiæ eius dixerim, verum non est, vt sciunt medicorum filij: sicut falsum quoque est, quod quidam putant, mammarum numerum eundem esse cum numero fetuum. Verum ne quicquam in supradicto Strabonis loco immutem facit Eustathius, qui in Dionysij περιήγησιν, idem vt liquidò constat, ex Strabone refert. διὸ καὶ τὰς γυναῖκας ἔσθ' ὅτε τετράδυμα τίκτειν, ἤδη δὲ κατὰ τὴν Ἀριστοτέλους ἱστορίαν, ἑπτάδυμα. id est, [*Ideoque mulieres interdùm quater geminos parere, imò vt refert quoque Aristoteles, septemgeminos.*] Apud Srrabonem igitur τὴν γραφὴν οὐκ ἀνάγκη κινεῖν, id est, [*Scripturam mutare non est necesse,*] vt verbis eiusdem Strabonis vtar. Quin imò refert idem Eustathius ad Iliad. γ. γυναῖκα ἐπιφανοῦς ἀνδρὸς εἰς ἐννέα διαβολεύσασαν βρέφη καθ' ἕνα τοκετόν. id est, [*Viri cuiusdam illustris vxorem vno partu nouem enixam.*] Celebrantur quoque apud nos Porcelleti, quos è noueno partu originem ducere constans fama est. Quid dico nouem? Nam plures quoque nasci posse non malè quis fortasse dicet ex Tatiano vetustissimo Theologo, πρὸς Ἕλληνας. quem locum licet V. Clariss. Dionysius Gothofredus obseruauerit ad d. l. 36. tamen non pigebit αὐτολεξεὶ heic adscribere. Τί μοι διὰ τὸν Περικλύμενον, γυναῖκα, ὅπερ ἐκύησε τριάκοντα παῖδας ἅμα; θαυμαστὸν ἡ-

γεῖσθαι δὲ κατανοεῖν ποιῶμεν· πολλῆς γὰρ ἀκρασίας ἀπενηνεγμένη τὰ ἐκφέρθινα βδελύττεσθαι καλὸν ἦν, τῇ κατὰ ῥωμαίους σῦν παρεικαζομένη, ἥτις δὲ αὐτὴ διὰ τὸ ὅμοιον μυστικωτέρα ὥσφασιν ἠξίωται. id est, [*Quid ad me Periclymeni opus muliercula, quæ vno partu triginta infantes peperit, quod plerique miraculum putant? cum potius magnæ intemperantiæ fructus hic existimari deberet, & illa abominabilis videri, vt pote similis Scrophæ Romanæ, quæ itidem propter euentum similem Sacrum quendam cultum conjecuta fertur.*] Id quod ait de triginta porcis Traianus, scripserat quoque Cassius Hemina in secundo historiarum. *Monstrum fit*, inquit, *sus porcos partu triginta, cuius rei fanum fecerunt Laribus Grundulibus*, vt refertur à Diomede Artis lib. primo Vide Nonium in *Grundules*, Diodorum Siculum in fragmento libri septimi. Quod si cui fabulosum videatur, is meminerit vxorem Ergolai Comitis in Cracouia triginta sex vno partu edidisse, vt refert Elburtius lib. 7. histor. Polon. cap. 13. In summa de huiuscemodi re tam varia & incredibilia creduntur, vt fabulis a numerentur, vt ait Paulus in d l. 3. Quid ergo est? *prudentissimè iuris auctores*, ait idem, *medietatem quandam secuti sunt, vt quod fieri non rarum admodùm potest, intuerentur*: id est, *quia fieri potest, vt tergemini nascantur*, in specie proposita, *quartam partem superstiti filio adsignarunt*: τὸ γὰρ ἅπαξ ἢ δίς, *vt ait Theophrastus*, παραβαίνουσιν οἱ νομοθέται: id est, [*Quod enim semel iterumque contingit, omittunt legislatores.*] *idcoque etsi vnum paritura sit, non ex parte dimidia, sed ex quarta interim heres erit.* Iuris auctores medietatem secuti sunt à Stoicis imbuti, quos *erciscundos* appellat Seruius ad tertiam Æneidem: & mediam illos quoque viam sequi scribit Theodoretus græcarum passionum curatione duodecima. Quæ verò medietas illa est, quam sequuntur iuris conditores? Paulus dixerat, multas in Ægypto vno partu septem enixas. tres igitur qui gigni posse simul admittit, medietatem sequi creditur. atque hæc mihi videtur esse Pauli sententia. Plane quod idem ait ex Theophrasto, Legislatores ea prætermittere quæ semel iterùmque contingunt, refertur ex eodem in l. 6. D. de legibus. Aristoteles 4 Ethicor. ad Eudemum cap. 8. τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον λαμβάνει ὁ νόμος. id est [*Quod plerumque contingit lex, sequitur.*] quæ totidem verbis extant Ethicor. Nicom. lib. 5. c 14. Heliodorus Prusæus in Paraphrasi cap. 16. τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συμβαινόντων οἱ νομοθέται στοχάζονται. id

est,

est, [*Quæ vt plurimum accidunt Legislatores respiciunt.*]

Similiter scribit Beatus Gregorius Nazianzenus oratione trigesima nona. *Legis vim in Ecclesia non obtinere id quod rarò fit:* ὐ νόμος ἐκκλησίας, τὸ σπάνιον. Cæterùm idem ius cum Paulo sequuntur Sabinus & Cassius IC. in l. *sed etsi* 28. §. *vltim. D. de iudic.* Atque hæc sunt quæ de numero puerperij dicenda videbantur: nam quod de trecentis sexaginta vno partu editis memoriæ traditum est, equidem vanitatis haut insimulem, sed eiuscemodi raritates non statim ad generalem formulam referri debent, quas veteres quoque insuperhabuisse satis superque constat: *Non enim à parte minima*, (ait Cassianus collatione 19. c. 8.) *id est, de consideratione paucorum, sed de his quæ multorum, immò omnium subiacet facultati, vniuersalis est regula proponenda.* immò Caius in d. l. 7. *Quod vltra tres nascitur fere portentosum videri* scribere non addubitauit, cui Plinius adstipulatur d. cap. 3. *Tergeminos*, inquit, *nasci certum est Horatiorum, Curiaciorumque exemplo: suprà, inter ostenta ducitur.*

FINIS.